Załącznik nr 3

AUTOREFERAT

1. Imię i nazwisko: Tomasz Demendecki

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem roku i miejsca ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

1995 – 2000 – studia na Uniwersytecie Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie, Wydział Prawa i Administracji, kierunek prawo

2000 – egzamin magisterski na Uniwersytecie Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie, Wydział Prawa i Administracji, kierunek prawo, złożony z wynikiem bardzo dobrym

2004 – obrona rozprawy doktorskiej nt. „Model kodeksu procesu cywilnego (sądowego) państw członkowskich Wspólnoty Niepodległych Państw – jednolitość a odrębności narodowe" na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Wydział Prawa i Administracji. Promotor prof. zw. dr hab. Mieczysław Sawczuk, recenzenci: prof. zw. dr hab. Andrzej Marciniak, dr hab. prof. nadzw. UMCS Andrzej Jakubecki.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych

1. 10. 2000 r. – 24. 06. 2004 r. – doktorant w Katedrze Postępowania Cywilnego i Międzynarodowego Prawa Handlowego Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie

1. 10. 2001 r. – 30. 09. 2004 r. – asystent w Katedrze Postępowania Cywilnego i Międzynarodowego Prawa Handlowego Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie

1. 10. 2004 r. – adiunkt w Katedrze Postępowania Cywilnego i Międzynarodowego Prawa Handlowego Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie

1. 10. 2004 r. – 30. 09. 2010 r. – wykładowca na Wydziale Administracji Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie

1. 10. 2005 r. – 30. 06. 2007 r. – wykładowca na Wydziale Administracji Wyższej Szkoły Biznesu im. Bpa J. Chrapka w Radomiu

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r., poz. 1852 ze zm.).

a) autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa

Tomasz Demendecki, Doręczenia w procesie cywilnym, Lublin 2015, wyd. Towarzystwo Wydawnictw Naukowych Libropolis, ss. 778.

b) omówienie celu naukowego/artystycznego w.w. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Praca poświęcona została problematyce doręczeń w procesie cywilnym - instytucji stanowiącej niezwykle istotny element każdego postępowania cywilnego, decydującej w sposób istotny o przebiegu i sposobie jego zakończenia. Jest to problematyka nie tylko o dużej doniosłości dla praktyki sądowej, ale także dla nauki postępowania cywilnego.

W literaturze polskiej z zakresu postępowania cywilnego problematyka doręczeń jest zazwyczaj przedmiotem analizy tak w podręcznikach do prawa postępowania cywilnego, jak również w komentarzach do kodeksu postępowania cywilnego, czy też w specjalistycznych opracowaniach (artykułach, glosach do orzeczeń), aczkolwiek w tym ostatnim przypadku skupiających się na wybranych kwestiach, zwykle natury praktycznej, powiązanych z przedmiotową instytucją. Wydaje się jednakże, że wspomniana problematyka nie wywołała jak dotąd, takiego zainteresowania w piśmiennictwie, na jakie zasługuje. W szczególności zauważalny jest brak studium teoretycznego poświęconego instytucji doręczeń w samym procesie cywilnym.

Prezentowana praca stanowi próbę określenia istoty doręczenia. Rozległość wskazanej problematyki sprawiła, że w jej treści świadomie skupiono się na kwestiach łączących się bezpośrednio z przedmiotowym zagadnieniem. Stąd też, zasadnicze tezy zawarte w niniejszym studium koncentrują się przede wszystkim na analizie obowiązujących regulacji prawnych oraz wyłaniających się na tym tle problemów interpretacyjnych dotyczących najistotniejszych zagadnień związanych z wyjaśnieniem istoty doręczenia jako czynności procesowej podejmowanej w toku rozpoznawczego postępowania procesowego cywilnego. W szczególności, w pierwszej kolejności podjęto próbę zdefiniowania samego pojęcia doręczenia i odniesienia go do bardziej ogólnego, a zakresowo szerszego pojęcia czynności procesowej, aby następnie w oparciu o sformułowane wnioski stanowiące punkt wyjścia do dalszych rozważań, przystąpić do szczegółowej analizy istoty i cech charakterystycznych dla przedmiotowej instytucji. W celu lepszego zrozumienia istoty doręczenia, poddano tę instytucję również analizie w wymiarze prawnoporównawczym, poprzez odniesienie do krajowych regulacji prawnoprocesowych prawa sądowego administracyjnego i karnego, jak również regulacji prawa procesowego cywilnego wybranych państw obcych.

W niniejszym opracowaniu skupiono się na analizie problematyki doręczeń w postępowaniu procesowym cywilnym, uznając modelowy charakter tegoż postępowania, a co za tym idzie i instytucji z nim bezpośrednio powiązanych. Nieliczne odwołania do rozwiązań przyjętych w innych postępowaniach sądowych odnośnie czynności doręczenia zostały zaprezentowane w pracy o tyle, o ile było to niezbędne do zachowania pełności czy też wykazania poprawności argumentacji i udowadnianych tez.

Przedmiot badań wpłynął także na dobór metod badawczych. W opracowaniu wykorzystano przede wszystkim metodę analityczno-prawną, w tym analizę prawnoporównawczą i historyczną, ale także posłużono się rozumowaniami logicznymi, metodą argumentacji oraz hermeneutyki

prawniczej.

Rozprawa w warstwie merytorycznej składa się ze wstępu, 11 rozdziałów oraz zakończenia. Rozdział I zawiera prezentację pojęcia i określenia znaczenia doręczeń w postępowaniu procesowym cywilnym na tle bardziej ogólnego pojęcia i systematyki czynności procesowych jako elementarnych składowych tego postępowania. Rozdział II poświęcono instytucji doręczeń w procesie cywilnym na tle wybranych zasad postępowania cywilnego. Kolejny, III rozdział pracy zawiera charakterystykę przedmiotu doręczeń. W IV rozdziale poruszona została problematyka podmiotów obrotu doręczeniowego. V rozdział poświęcono analizie miejsca dokonywania doręczeń w toku procesu cywilnego. Odrębny, VI rozdział poświęcono zagadnieniu czasu i pory doręczenia. Następny, VII rozdział zawiera charakterystykę sposobów doręczeń. Problematyki dowodu doręczenia dotyczy z kolei rozdział VIII pracy. Zagadnienie wadliwości doręczeń oraz ich wpływu na bieg postępowania cywilnego stanowi przedmiot rozważań w rozdziale IX. Kolejny, rozdział X pracy poświęcono instytucji doręczeń w innych wybranych postępowaniach sądowych. Ostatni zaś, XI rozdział dotyczy instytucji doręczeń w procesie cywilnym wybranych państw obcych.

Postępowanie cywilne powszechnie uznawane jest za konglomerat spójnie powiązanych ze sobą elementarnych części w postaci zdarzeń cywilnoprocesowych. Wśród nich zaś, podstawowe znaczenie, z perspektywy dynamiki postępowania cywilnego, wydają się mieć czynności procesowe. Wśród czynności składających się na postępowanie cywilne, bardzo ważną rolę odgrywają procesowe czynności o charakterze technicznym, posiadające dużą doniosłość prawną, gdyż będąc czynnościami faktycznymi, powodują powstanie określonych skutków procesowych i materialnoprawnych. W ramach przedmiotowej grupy czynności jedną z centralnych jest czynność doręczenia. Przedmiotowa instytucja prawa procesowego cywilnego została unormowana przede wszystkim w kodeksie postępowania cywilnego, jak też licznych aktach prawnych pozakodeksowych. Stanowi ona jedną z najważniejszych instytucji w procesie komunikacji pomiędzy uczestnikami postępowania oraz między nimi a organem rozstrzygającym, warunkując skuteczność i szybkość rozpoznania określonej sprawy.

W ujęciu kodeksowym, doręczenie polega na zgodnym z przepisami umożliwieniu określonej osobie zapoznania się z treścią przeznaczonej dla niej korespondencji. Pod tym pojęciem należy rozumieć sformalizowaną czynność procesową przedsiębraną z inicjatywy zainteresowanego podmiotu będącego nadawcą konkretnej informacji względem adresata doręczenia, przez którą wymienionemu podmiotowi zostaje udostępniona (przekazana do wiadomości) określona treść informacji. Przy tym celem wskazanej czynności jest danie adresatowi pisma możności zapoznania się z jego treścią. Poprzez doręczenie podmiot postępowania może dowiedzieć się o przebiegu postępowania cywilnego i poszczególnych czynnościach w nim dokonywanych. Ustawa procesowa posługując się przedmiotowym pojęciem doręczenia, ale nie nakazując jednocześnie w sposób

wyraźny zachowania formuły doręczenia pisemnego, nadaje w ten sposób omawianemu wyrażeniu znaczenie zdecydowanie szersze. Użycie wprost w tytule rozprawy przedmiotowego pojęcia w liczbie mnogiej – „doręczenia", świadomie odwołuje się więc do ujęcia przyjętego bezpośrednio przez ustawodawcę w regulacji kodeksowej na określenie wielu różnorodnych sposobów i form takiej czynności.

Doręczenie jest czynnością podmiotu postępowania (zgodnie z zasadą oficjalności – sądu, a w przypadku wyłączenia zasady oficjalności - stron lub innych uczestników postępowania), o charakterze obligatoryjnym, jednostronnym i nieodwoływalnym. Przewidziane w kodeksie postępowania cywilnego wyjątki od zasady oficjalności nie mają wpływu na kwalifikację doręczenia jako czynności procesowej. Świadczy o tym przede wszystkim jej wysoki stopień sformalizowania odnoszący się do aspektu podmiotowego, miejsca i czasu dokonania oraz zasadniczego celu jakim jest przekazanie pisma w sposób umożliwiający zapoznanie się z jego treścią. Co do zasady doręczenie jest sądową czynnością pomocniczą, niebędącą zarazem czynnością orzeczniczą, warunkującą bieg całego postępowania cywilnego, jak też konkretnych czynności procesowych składających się na tę całość. Niewątpliwie jest także czynnością konwencjonalną. Dokonywana przez uprawniony podmiot, w określonym układzie jaki tworzy całe postępowanie cywilne i poszczególne jego fragmenty, jest świadomie ukierunkowana na wywołanie określonych następstw prawnych. Sens czynności doręczenia ustalony przez normę prawną nakazuje odbiór przekazywanego pisma i zastosowanie się do jego treści. Fakt doręczenia pisma nie jest okolicznością obojętną ani dla organu rozstrzygającego ani dla innych podmiotów postępowania cywilnego.

Instytucja doręczeń ma charakter instytucji prawa procesowego, a przepisy ją regulujące są bezwzględnie obowiązującymi, w odniesieniu do których wyłączona jest swobodna dyspozycja stron czy sądu. Reguły dotyczące obrotu doręczeniowego w sądowym postępowaniu cywilnym są sformalizowane i szczegółowe, co wynika przede wszystkim z konieczności zagwarantowania samej prawidłowości czynności doręczenia, przy uchyleniu przymusu odbioru pisma, i możności wywołania związanych z jej dokonaniem określonych skutków prawnych tak na gruncie samego postępowania cywilnego, jak również materialnoprawnych.

Instytucja doręczeń pozostaje w ujęciu funkcjonalnym ściśle związana z podstawowymi zasadami postępowania cywilnego, co ma niewątpliwie istotne znaczenie dla kierunków wykładni norm prawa procesowego cywilnego, regulujących przedmiotową instytucję.

Instytucja doręczeń ukształtowana w prawie procesowym jest zazwyczaj uznawana za część regulacji prawnego reżimu konstytucyjnego prawa do sądu w tym jego fragmencie, który dotyczy realnej dostępności do drogi sądowej i ukształtowania rzetelnej i jawnej procedury. Dzięki prawidłowo dokonywanym czynnościom doręczenia w toku postępowania cywilnego może

nastąpić w pełni realizacja postulatu kontradyktoryjności. O ile zasada dyspozycyjności nie ma wprost zastosowania do instytucji doręczenia, o tyle sąd dokonując doręczeń w toku postępowania cywilnego, zgodnie z obowiązującymi regulacjami kodeksowymi, nie ingeruje w prawo podmiotu postępowania do dysponowania kierunkiem i przebiegiem procesu w danej sprawie cywilnej. Instytucja doręczeń w toku postępowania cywilnego zabezpiecza także realizację zasady równouprawnienia stron. Instytucja doręczeń powinna być ukształtowana w sposób zapewniający najbardziej optymalną możliwość rzeczywistego zapoznania się adresata z treścią doręczanego pisma; jednocześnie powinna być przy tym zapewniona sprawność przebiegu postępowania, stanowiąca gwarancję uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia w rozsądnym terminie. Umożliwienie stronie zapoznania się z treścią kierowanego do niej pisma poprzez doręczenie w toku postępowania cywilnego prowadzi do zrealizowania wewnętrznego aspektu jawności postępowania cywilnego. Z kolei zasada formalizmu procesowego w odniesieniu do instytucji doręczeń przejawia się w nadaniu, na podstawie bezwzględnie obowiązujących regulacji prawnych procesowych, przedmiotowej czynności procesowej określonej formy, której zachowanie determinuje bezpośrednio jej byt procesowy oraz skuteczność w danym postępowaniu cywilnym. Co więcej, formalny rygoryzm doręczeń stanowi także gwarancję prawidłowego przebiegu całego postępowania cywilnego. Zachowanie odpowiedniej formy doręczeń ma też podstawowe znaczenie dla zapewnienia możliwości ochrony praw uczestników postępowania cywilnego. W ten sposób regulacja formy doręczenia pełni funkcję stabilizacyjną. Formalizm przedmiotowej czynności wydaje się być niezbędny w kontekście gwarancyjnego charakteru regulacji dotyczącej doręczeń, choć jest przełamywany, gdy wymaga tego nadrzędna ochrona praw i interesów stron procesowych. Swoista zasada oficjalności doręczeń, nakładająca z reguły na sąd rolę animatora obrotu doręczeniowego, zapewnia temuż organowi prowadzącemu postępowanie, stanowczy wpływ na sam tok postępowania. Zasada pisemności determinuje zaś poprawne określenie przedmiotu doręczeń.

W postępowaniu cywilnym, czynność doręczenia odnosi się do wszelkich pism o znaczeniu procesowym, z których treścią należy zapoznać podmiot postępowania lub osobę trzecią. Mimo istnienia w doktrynie rozbieżności w kwestii poprawnego określenia przedmiotu doręczeń w postępowaniu cywilnym (oznacza się bowiem w tym charakterze zarówno pisma sądowe jak również odpisy pism procesowych, bądź też wyłącznie pisma sądowe), uznać należy że mają one wyłącznie charakter teoretyczny. Za godne akceptacji, a oparte na przede wszystkim wykładni językowej właściwych regulacji ustawowych (m.in. art. art. 131-147 k.p.c., art. 1134 k.p.c., § 68-74 reg.sąd.), uznać należy więc stanowisko wskazujące jako przedmiot doręczeń pisma sądowe oraz odpisy pism procesowych zwykłych i kwalifikowanych. Podkreślić należy również, że przedmiotem doręczenia mogą być także pisma nie mające charakteru pism sądowych ani

procesowych, które są sporządzane w związku z toczącym się postępowaniem cywilnym, dla których w praktyce zostały ustalone pewne formy mające charakter powszechny i użyteczny.

Przedmiotem doręczeń w toku postępowania cywilnego są do zasady odpisy pism sądowych i procesowych, przekazywane w tradycyjnej postaci dokumentu sporządzanego na papierowym nośniku. Wraz z rozwojem technologii elektronicznych i coraz częstszym wykorzystywaniem jako kanału komunikacyjnego systemów teleinformatycznych, przedmiotem doręczenia staje się także kwalifikowana postać pisma w formie dokumentu elektronicznego.

Przyjęcie tezy, że stosunek w ujęciu podmiotowym, na którym oparta jest czynność doręczenia ma co do zasady charakter trójstronny, pozwala wyróżnić w tym układzie następujące strony: podmiot czynny (podmiot inicjujący czynność doręczenia i określający zarazem osobę adresata doręczanego pisma), podmioty doręczające (władza doręczająca rozumiana jako kompetentny organ procesowy zarządzający doręczenie oraz organ doręczający realizujący faktycznie czynność doręczenia – traktowane zbiorczo) oraz podmiot bierny – adresat pisma, w przypadkach przewidzianych przepisami szczególnymi zastępowalny także przez odbierającego pismo. W przypadkach określonych na podstawie przepisów szczególnych, może występować tożsamość podmiotu inicjującego czynność doręczenia, będącego zarazem podmiotem doręczającym. Na oznaczenie podmiotów, do których na podstawie przepisów ustawy procesowej, kierowane są pisma w toku postępowania cywilnego użyto rozpowszechnionego w doktrynie zbiorczego określenia „podmioty doręczenia". Cechą charakterystyczną wymienionej grupy podmiotów jest to, że tylko dokonanie doręczenia wobec nich ma charakter prawnie skuteczny (wywołuje skutki prawne związane z doręczeniem danego pisma, nawet jeśli pozostaje doręczeniem zastępczym). Zgodzić się natomiast należy ze stanowiskiem, iż do tej grupy nie powinno zaliczać się osób faktycznie odbierających pismo (podmiotów odbierających), o ile oczywiście nie są one jednocześnie adresatem pisma, podlegającego doręczeniu.

Natomiast autorskie określenie „władza doręczająca" użyte na potrzeby niniejszych rozważań oznacza kompetentny organ procesowy, upoważniony w świetle ustawy procesowej do zarządzania dokonywania doręczeń w toku postępowania cywilnego i w związku z nim. Jest to określenie zbiorcze, obejmujące dość zróżnicowaną grupę organów procesowych. Jednakże do kategorii takich podmiotów należy zaliczyć wyłącznie te organy, które z wyraźnej woli ustawodawcy uzyskały przedmiotowe uprawnienie i które w związku z realizacją powierzonych im kompetencji w toczącym się postępowaniu cywilnym taką powinność powinny wypełniać, stosownie do istniejących potrzeb.

Wskazany na podstawie art. 131 § 1 k.p.c. katalog organów doręczających pisma sądowe w toku postępowania cywilnego ma charakter zamknięty, co w konsekwencji wyklucza możliwość wykorzystania przez sąd do doręczeń innego podmiotu, niż wskazanego w dyspozycji

przywołanego przepisu. Ponadto to sąd rozstrzyga także, który z podmiotów wymienionych w art. 131 § 1 k.p.c. ma dokonać doręczenia w konkretnym przypadku. Kodeks postępowania cywilnego, wskazując organy doręczenia, nie określa zasad, którymi sąd powinien kierować się przy wyborze organu doręczającego. Nadal jednak najbardziej rozpowszechnionym typem doręczeń w praktyce pozostają doręczenia dokonywane za pośrednictwem operatora pocztowego, w ramach demonopolizowanego rynku usług pocztowych. Należy liczyć, że wykorzystanie także innych organów i osób doręczających w obrocie doręczeniowym będzie wzrastało, biorąc pod uwagę efektywność ich działań odnośnie czynności doręczeń.

W prezentowanej relacji podmiotowej, co do zasady adresatem doręczanych pism sądowych i procesowych w toczącym się procesie cywilnym pozostaje strona procesowa lub inny podmiot o równoważnym jej statusie procesowym albo przedstawiciel strony, do której doręczane pismo jest kierowane. Ponadto pisma będące przedmiotem doręczenia mogą być kierowane w toku postępowania cywilnego także do innych organów lub podmiotów, zarówno biorących w nim udział, jak i osób trzecich, a także podmiotów zawiadamianych o toczącym się postępowaniu lub wzywanych do wzięcia w nim udziału. Przyjąć należy, że status adresata doręczanego pisma może więc uzyskać każdy podmiot prawa, niezależnie od tego czy posiada faktycznie status podmiotu postępowania, czy wreszcie bierze w takim postępowaniu aktywny udział, o ile tylko został w takim charakterze wskazany przez podmiot inicjujący czynność doręczenia. Należy przy tym zauważyć, że wskazanie osoby adresata pisma, stanowi realizację uprawnienia podmiotu czynnego do oznaczenia drugiej strony czynności doręczenia, o ile jest nim uczestnik postępowania, w którego interesie czynność doręczenia ma być dokonana, lub realizację ustawowej powinności, jeśli oznaczenie osoby adresata następuje przez odpowiedni organ procesowy, bądź na podstawie jego autonomicznej kompetencji, bądź w następstwie impulsu zewnętrznego – stosownego wniosku, pochodzącego od podmiotu zainteresowanego doręczeniem pisma. Takie uprawnienie pozostaje jednocześnie skorelowane jednokierunkowo z powinnością podmiotu wskazanego w charakterze adresata pisma do wystąpienia w tej roli, niezależnie od tego czy określenie go w takim charakterze było poprawne czy też nie. Uzyskanie statusu adresata pisma jest także niezależne od woli konkretnego podmiotu wskazanego w tej roli. Uprawnienie do „bycia adresatem" pisma w konkretnym postępowaniu cywilnym można określić jako swoistą „zdolność doręczeniową", traktowaną jako uprawnienie procesowe, o charakterze biernym, do prawnie skutecznego odbioru pisma bezpośrednio lub za pośrednictwem innego podmiotu; w tym ostatnim przypadku z wykorzystaniem formuły doręczenia zastępczego. Korelatem przedmiotowego uprawnienia jest obowiązek właściwego organu procesowego zarządzenia dokonania doręczenia pisma podmiotowi wyposażonemu w „zdolność doręczeniową", w sposób przewidziany przepisami ustawy procesowej.

Od pojęcia „adresat pisma" należy wyraźnie odróżnić określenie „odbierający", oznaczające podmiot, który faktycznie odbiera dane pismo sądowe lub procesowe, zazwyczaj w imieniu i na rzecz adresata pisma. Sam ustawodawca w obowiązujących regulacjach prawnych wyraźnie rozdziela przedmiotowe pojęcia, co przy założeniu jego racjonalności w posługiwaniu się odmiennymi zwrotami ustawowymi powinno prowadzić do wniosku, iż nie są one co do zasady zakresowo tożsamymi określeniami. Nie można jednak *a priori* wykluczyć tożsamości podmiotowej zachodzącej pomiędzy adresatem a obierającym pismo. Podmiot, który występuje w obrocie doręczeniowym w roli odbiorcy pisma - ze względu na naturę realnego elementu w ramach czynności doręczenia, jakim jest w przypadku modelowego „tradycyjnego" sposobu doręczenia, wręczenie pisma - musi być osobą fizyczną, wyposażoną przynajmniej w ograniczonym zakresie w zdolność procesową. Ponadto należy wyraźnie podkreślić, iż podmiot odbierający pismo musi być świadomy faktu dokonania czynności doręczenia oraz doniosłości wypływających z tej czynności skutków prawnych i procesowych, co przejawiać się powinno w jego zobowiązaniu do przekazania pisma jego adresatowi, werbalizowanemu w obecności doręczyciela pisma, na którym opiera się fikcja doręczenia, mimo jednoczesnego braku negatywnych konsekwencji nieprzekazania pisma adresatowi.

Za warunek prawidłowości czynności doręczenia należy uznać jej dokonanie we właściwym miejscu. Ustawa procesowa zasadniczo w sposób precyzyjny określa miejsca, w których doręczenie jest prawnie dopuszczalne. Jednocześnie dokonuje stosownego zróżnicowania takich miejsc, przede wszystkim biorąc pod uwagę formę organizacyjnoprawną podmiotu, będącego adresatem informacji przekazywanej mu w drodze czynności doręczenia, okoliczność czy czynność doręczania ma charakter czynności dokonywanej bezpośrednio do rąk właściwego adresata pisma, czy też w inny sposób, zapewniający jednak dotarcie zawartej w korespondencji określonej wiadomości do jej adresata, a wreszcie i to, jakie pismo jest przedmiotem doręczenia.

Poprawne określenie miejsca bezpośredniego doręczenia pisma adresatowi – osobie fizycznej zależy od strony wnoszącej pierwsze pismo procesowe w sprawie, oraz od organu procesowego, który na podstawie podanych przez stronę informacji, decyduje w jakim miejscu czynność doręczenia ma zostać dokonana. Podstawowa regulacja w tym przedmiocie, zawarta w art. 135 § 1 k.p.c., powinna zostać poprawnie skorelowana z dyspozycją art. 126 § 2 oraz art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. Wydaje się, iż optymalnym rozwiązaniem byłoby umieszczenie w treści art. 126 § 2 k.p.c. wymogu podawania przez stronę w pierwszym piśmie procesowym w sprawie obok już wskazanych ustawowo składników dodatkowo także oznaczenia adresu do doręczeń, traktowanego jako wymóg formalny, a którego brak uniemożliwiałby nadanie pismu procesowemu dalszego biegu w rozumieniu art. 130 k.p.c. i n. *De lege ferenda* rozważyć należy więc wprowadzenie swoistej dla potrzeb obrotu doręczeniowego siatki pojęciowej, zapewniającej poprzez szeroko zakreślone

desygnaty oznaczenia właściwego miejsca doręczenia, skuteczność takiej czynności.

Warto także zauważyć, że rozdzielne wyliczenie miejsc doręczenia, służy także podkreśleniu, iż doręczenie jest z założenia czynnością jednokrotną, przy założeniu jej skuteczności, dokonywaną tylko raz i w jednym, spośród wszystkich wymienionych, określonym miejscu, w odróżnieniu od samej „próby doręczenia", która może mieć charakter ponawialny i nie musi koncentrować się tylko w jednym, ściśle wskazanym dla doręczenia miejscu.

Jak się wydaje, ustalona przez ustawodawcę w art. 135 § 1 k.p.c. kolejność nie jest jednak pozbawiona znaczenia prawnego. Przestrzeganie tej kolejności z jednej strony chroni bowiem adresata przed przypadkowością i uciążliwością doręczenia, a z drugiej zmusza go do znoszenia wykonywanych przez organ czynności doręczenia. Za najwłaściwsze miejsce doręczenia, kodeks postępowania cywilnego uznaje mieszkanie adresata bądź miejsce jego pracy. Zarazem określenie obu tych miejsc doręczenia, zostało oddzielone spójnikiem rozłącznym „lub" od zwrotu „tam, gdzie się adresata zastanie" co podkreślać ma wyraźnie rozdzielność użytych pojęć. Biorąc pod uwagę zasady wykorzystania reguł językowych przy okazji formułowania treści obowiązujących regulacji prawnych, zabieg taki, w omawianym przypadku, uznać należy za nieprawidłowy, ponieważ wprowadza rozłączność pojęć, które zakresowo mieszczą się przecież w sobie (mieszkanie czy miejsce pracy jest zarazem miejscem, w którym zazwyczaj, ze względu na pełnione przez adresata pisma funkcje życiowe lub zawodowe związane ze świadczeniem pracy, można go zastać). W domyśle przyjąć jednak należy, iż ustawodawcy chodzi o miejsce, w którym adresata się zastanie, ale na zasadzie przeciwieństwa, inne niż jego mieszkanie albo miejsce pracy. Z tym, że niewątpliwie właściwszym byłoby użycie przez ustawodawcę w treści omawianego przepisu innego zwrotu, podkreślającego faktyczną rozłączność znaczeniową użytych przezeń pojęć („doręczenia dokonuje się w mieszkaniu, miejscu pracy lub w innym miejscu, w którym adresata się zastanie"). Ponadto użycie wspomnianego zwrotu „lub tam, gdzie się adresata zastanie", w treści analizowanego przepisu, wskazuje na odrzucenie przez ustawodawcę zamiaru enumeratywnego określenia wszystkich miejsc, w których czynność doręczenia mogłaby być ewentualnie dokonana. Zabieg odwrotny uznać by należało przy tym za całkowicie sprzeczny z naturą doręczenia, biorąc pod uwagę przede wszystkim zakładaną skuteczność tej czynności. Dziwić może natomiast, przy założeniu całkowitej równorzędności wszystkich wskazanych miejsc doręczenia, zabieg ustawodawcy polegający na wydzieleniu z najbardziej pojemnego określenia „tam, gdzie się adresata zastanie", dwóch konkretnie wskazanych miejsc doręczenia czyli „mieszkania" i „miejsca pracy", wymienionych w pierwszej kolejności. Bez wątpienia określenie „[miejsce], gdzie adresata się zastanie" jest pojęciem zakresowo najszerszym i obejmującym dwa pozostałe miejsca, ustawowo wskazane. Ponadto podkreślenie jako obowiązującej zasady równorzędności w wyliczeniu miejsc doręczenia, mogłoby przez ustawodawcę zostać właściwiej oddane, przez

odmienne sformułowanie treści analizowanego przepisu („doręczenia dokonuje się tam, gdzie się adresata zastanie, w szczególności w jego mieszkaniu lub miejscu pracy).

Za swoiste miejsce doręczenia uznać należy elektroniczną skrzynkę pocztową na którą dokonuje się doręczeń powodowi za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze, a pozwanemu, w przypadku gdy wniesie pismo drogą elektroniczną (art. 131^1 § 1 k.p.c.). Pozytywnie należy także oceniać zmiany regulacji kodeksowej zakładające poszerzenie kręgu potencjalnych miejsc doręczenia o skrytkę pocztową adresata, co w założeniu ma wspomagać realizację wartości konstytucyjnych, a zwłaszcza stanowić gwarancję prawa do sądu dla osób bezdomnych (nie posiadających także właściwego adresu do doręczeń). Ułatwiać ma również dostęp do sądu tym wszystkim podmiotom, które z różnych przyczyn nie mogą odbierać korespondencji w miejscu zamieszkania (w miejscu pracy, w miejscu siedziby, w miejscu prowadzenia działalności), w tym uczestnikom postępowań sądowych w sprawach cywilnych niebędących osobami fizycznymi.

Należy postulować, by w odniesieniu do adresatów - podmiotów niebędących osobami fizycznymi pierwsze pismo procesowe wnoszone w danej sprawie zawierało wskazanie właściwego adresu do doręczeń (takim adresem może być oczywiście adres siedziby).

Poprawność doręczenia uzależniona jest także od dokonania tej czynności we właściwym paśmie czasowym. Niestety aktualnie obowiązująca regulacja ustawowa wydaje się nie mieć charakteru zupełnego. Konstrukcja czynności doręczenia w niej przyjęta odnosi się wyłącznie do specyfiki dobowego rytmu życia adresata lub odbiorcy pisma będącego osobą fizyczną. W domyśle zarazem odnosi się do ściśle określonych miejsc, w których co do zasady osoby fizyczne korzystają ze szczególnej ochrony prawnej (miru domowego – zob. art. 193 k.k.). Z całą pewnością nie uwzględnia natomiast swoistości funkcjonowania niektórych grup podmiotów prawa o bardziej skomplikowanej strukturze organizacyjno-funkcjonalnej, w szczególności posiadających status przedsiębiorcy (w tym również osób fizycznych) i prowadzących swą działalność w innych pasmach czasowych w ciągu doby, niż określone ustawowo lub w ramach ruchu ciągłego. Także ideologia kultu pracy stanowiąca podłoże dla obowiązującej treści art. 134 k.p.c. nie wydaje się być współcześnie atrakcyjną. Odnosi się ona wyłącznie do konkretnego kręgu podmiotów w ramach stosunku pracy, należących do grupy pracowników. Nie uwzględnia zaś specyfiki funkcjonowania pracodawców, także tych tworzących jednoosobowe zakłady pracy. Ambiwalentnie traktuje także osoby pozostające bez pracy, których rytm dobowy życia nie pozostaje związany z dziennym i tygodniowym rozkładem czasu pracy. Ponadto wskazane rozwiązanie prawne odnosząc się wyłącznie do konwencjonalnej czynności doręczenia pism nie zostało w ogóle zaadoptowane dla potrzeb elektronicznego obrotu doręczeniowego. *De lege ferenda* należałoby rozważyć bądź oderwanie konstrukcji określenia właściwej chwili doręczenia pism od istniejącego systemu

rozkładu czasu pracy przyjętego w oparciu o regulację materialnoprawną z zakresu prawa pracy (który wybiórczo i w sposób nieusprawiedliwiony predestynuje obecnie wyłącznie jedną grupę adresatów pism – osoby fizyczne będące pracownikami), bądź też dostosowanie jej w sposób systemowy do istniejących rozwiązań z zakresu prawa pracy.

W doktrynie prawa procesowego cywilnego oraz praktyce stosowania prawa za najbardziej doniosły uznawany jest podział norm prawnych regulujących obrót doręczeniowy według kryterium sposobu dokonywania tej czynności. Zazwyczaj prezentowanym w doktrynie jest ten, obejmujący doręczenia właściwe oraz inne sposoby doręczenia określane zbiorczym mianem doręczeń zastępczych. Wszystkie wymienione sposoby doręczenia uznawane są za równorzędne i posiadające równoważną moc w zakresie swej skuteczności. Niestety przyjęta klasyfikacja, choć powszechnie akceptowalna przez przedstawicieli doktryny przedmiotu oraz praktyki sądowej nie wydaje się optymalna, gdyż odwołuje się do konstrukcji tradycyjnego modelu czynności doręczenia, dokonywanej faktycznie wyłącznie do rąk odbiorcy pisma będącego osobą fizyczną. Nie bierze zarazem pod uwagę swoistej różnorodności podmiotów będących właściwym adresatem pisma – poza samymi osobami fizycznymi, a w szczególności ich wewnętrznej struktury organizacyjnej tak innej od wewnętrznej spoistości, charakterystycznej właśnie dla osób fizycznych. O ile najbardziej pożądanym sposobem dokonywania doręczeń wydaje się być doręczenie właściwe, zapewniające dotarcie danego pisma będącego przedmiotem doręczenia wprost do adresata, tak że może on zapoznać się bez przeszkód z jego treścią, o tyle też należy oceniać pozytywnie wszelkie zabiegi czynione przez ustawodawcę, ukierunkowane na kreowanie innych, zastępczych sposobów doręczeń, także z wykorzystaniem innowacyjnych kanałów komunikacyjnych.

Doręczenie właściwe powinno być traktowane jako reguła w postępowaniu cywilnym, inne zaś sposoby należy uznać za wyjątki od tej zasady i poddać interpretacji ścisłej. Podkreśla się bowiem, że doręczenie pisma do rąk osoby trzeciej, a nie bezpośrednio do rąk adresata, nie stwarza pewności, iż pismo rzeczywiście dotarło do rąk adresata. Dlatego korzystanie z zastępczych sposobów doręczenia należy ograniczać wyłącznie do koniecznych przypadków. Zaakceptować należy więc proponowaną w piśmiennictwie definicję doktrynalną doręczenia zastępczego, jako czynności procesowej sądu, polegającej na udostępnieniu pisma adresatowi w sposób określony obowiązującymi przepisami, a zarazem odmiennym niż polegającym na wręczeniu pisma do rąk jego adresata. Istotą doręczeń zastępczych jest to, że następują one bez udziału adresata pisma. Podobnie jak w przypadku doręczenia właściwego, tak w przypadku doręczeń zstępczych podstawowym celem jest umożliwienie adresatowi pisma zapoznanie się z jego treścią. Istnienie wskazanych innych sposobów doręczenia niewątpliwie jest wyrazem realizmu ze strony ustawodawcy i założenia, że udostępnienie adresatowi pisma w takim stopniu, aby zapoznanie się z

jego treścią zależało wyłącznie od niego, mogłoby wymagać zbyt wiele czasu lub zaangażowania, czasem zaś byłoby w ogóle niemożliwe. Należy mieć przy tym na uwadze także to, że podmiotowi postępowania nie zawsze zależy na tym, by zapoznać się z treścią kierowanych do niego pism. Zastępcze sposoby doręczenia są zatem efektem równowagi pomiędzy celem doręczeń w ogólności a koniecznością realizacji prawa do sądu strony żądającej udzielenia jej ochrony prawnej.

Podstawową przesłanką dopuszczalności dokonania doręczenia w inny sposób niż właściwy jest obiektywna niemożność dokonania przedmiotowej czynności do rąk własnych adresata pisma. Dodatkową przesłanką o charakterze szczególnym może być także oboczność cech swoistych postępowań określonego rodzaju (zob. art. 131^1 oraz 472 k.p.c.), wyróżnianych w ramach podstawowych trybów postępowania cywilnego. Obowiązujący kodeks postępowania cywilnego nie uzależnia natomiast dopuszczalności dokonania doręczenia w inny sposób niż właściwy od rodzaju pisma, jego przedmiotu, czy nawet fazy postępowania, w której czynność taka ma miejsce, a także w zasadzie od tego, czy pismo podlegające doręczeniu jest pierwszym czy też kolejnym już pismem przygotowywanym w sprawie.

Zaakceptować należy przy tym pogląd, że doręczenie zastępcze opiera się na wzruszalnym domniemaniu prawnym o dotarciu pisma do rąk adresata.

Odnośnie oceny wystąpienia przesłanek warunkujących dokonanie doręczenia zastępczego na podstawie art. 138 k.p.c., należy *de lege ferenda* rozważyć postulat wyeliminowania wymogu ustalenia czy odbiorca pisma jest przeciwnikiem procesowym adresata w sprawie, jako zbyt trudnego do ustalenia na etapie dokonywania czynności doręczenia. W świetle aktualnie obowiązującego stanu prawnego, takie ustalenie może nastąpić wyłącznie w oparciu o oświadczenie odbiorcy, bez możliwości weryfikacji prawdziwości takiego twierdzenia przez podmiot doręczający. Słabością takiego rozwiązania jest także brak bezpośredniej sankcji przewidzianej w przypadku złożenia oświadczenia o niepozostawaniu odbiorcy pisma w sporze z adresatem, niezgodnego z prawdą.

Użycie w treści art. 138 § 1 k.p.c. zwrotu „może (można) doręczyć", odnoszącego się do charakterystyki zachowania doręczyciela w ramach aktu doręczenia, może wskazywać *prima facie* na wprowadzenie wyłącznie fakultatywnej dopuszczalności dokonania doręczenia zastępczego do rąk, wskazanych w tej regulacji, podmiotów lecz również na istnienie alternatywy pomiędzy tym sposobem doręczenia zastępczego a odmiennymi sposobami określonymi na podstawie innych przepisów szczególnych. Sugeruje to w konsekwencji istnienie wyłącznie uprawnienia a nie powinności doręczającego w zakresie wyboru takiego a nie innego sposobu doręczenia zastępczego, dodatkowo warunkowanego tylko swobodną uprzednią oceną ze względu na zapewnienie skuteczności czynności doręczenia. Wydaje się, że właściwym *de lege ferenda* powinien być zabieg polegający na zastąpieniu w treści art. 138 k.p.c. zwrotu „może (można) doręczyć" określeniem

„doręcza się", które w sposób jednoznaczny przesądzałoby w przedmiotowym zakresie o konieczności podjęcia przez podmiot doręczający próby doręczenia pisma.

Warto również rozważyć wprowadzenie do art. 138 k.p.c., wymogu pozostawiania przez doręczającego stosownego zawiadomienia informującego adresata pisma o fakcie doręczenia zastępczego oraz o osobie, której pismo zostało wręczone w oddawczej skrzynce pocztowej, lub gdy to nie jest możliwe, w drzwiach jego mieszkania. Takie rozwiązanie z całą pewnością mogłoby sprzyjać zapewnieniu prawidłowości dokonywanych doręczeń.

Ponadto należy zastanowić się nad poszerzeniem aktualnie wskazanego w ustawie kręgu odbiorców o dodatkową kategorię - „sąsiada" adresata. W braku definicji ustawowej zaakceptować należałoby dla potrzeb obrotu doręczeniowego takie znaczenie wskazanego określenia zgodnie z którym, sąsiadem może być wyłącznie osoba fizyczna mieszkająca w tym samym budynku co adresat lub w budynku znajdującym się na nieruchomości bezpośrednio graniczącej z budynkiem, w którym adresat mieszka. Oczywiście tak jak w przypadku domownika adresata, przyjąć należałoby iż koniecznym przymiotem sąsiada uprawnionego do odbioru pisma powinna być jego „dorosłość". Zaś za właściwe miejsce do oddania mu pisma powinno zostać uznane wyłącznie jego mieszkanie, a nie jego miejsce pracy lub to miejsce gdzie się go zastanie.

Z kolei analiza treści art. 137 § 1 k.p.c. wywołuje wątpliwość według jakiego kryterium ustawodawca wymienił poszczególne kategorie adresatów pism w art. 137 § 1 k.p.c. Jeśli odpowiednim wymogiem miałby być charakter pełnionej służby, w ramach której życiowy rytm dobowy danej osoby jest nieregularny, to normatywne podmiotowe wyliczenie dokonane przez ustawodawcę wydaje się jednak zbyt wąskie, nie obejmując swym zakresem innych zawodów, (funkcji, urzędów) nie opartych na ściśle pojmowanym stosunku pracy lecz realizujących służbę publiczną w obszarze ochrony bezpieczeństwa publicznego. Budzi także wątpliwości aktualne objęcie zakresem podmiotowym art. 137 § 1 k.p.c. wyłącznie żołnierzy zasadniczej służby wojskowej - grupy odbywającej tylko jeden z wielu rodzajów czynnej służby wojskowej, z tego względu iż definicja funkcjonariusza publicznego, do której ustawodawca w sposób pośredni odwołuje się w kodeksie postępowania cywilnego, obejmuje zdecydowanie szerszy krąg podmiotów (zob. art. 115 § 13 pkt 8 k.k. – „osoba pełniąca czynną służbę wojskową"). Nie bez znaczenia, jest także fakt wykreślenia spośród form spełniania obowiązku służby wojskowej, z dniem 1 stycznia 2010 r., obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej w związku z przeprowadzanym procesem profesjonalizacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. *De lege ferenda* warto byłoby rozważyć zmianę treści omawianego przepisu, poprzez wprowadzenie doń zapisu „Doręczanie pism żołnierzom pełniącym czynną służbę wojskową, funkcjonariuszom Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży

Granicznej, Służby Celnej i Służby Więziennej może być dokonywane za pośrednictwem przełożonego kierującego jednostką, w której adresat pełni służbę." Proponowane rozwiązanie pozostawiałoby także organowi wysyłającemu pismo możliwość wyboru, skierowania go do adresata według zasad ogólnych, czy też za pośrednictwem jego przełożonego.

Należy również stwierdzić, iż określenie użyte aktualnie w treści art. 137 § 2 k.p.c., na oznaczenie organu uprawnionego, za pośrednictwem którego dokonywane jest zastępcze doręczenie pism osobom pozbawionym wolności, jest nieprawidłowe. Za organ właściwy zaś do przekazywania pism osobom pozbawionym wolności w ramach doręczenia zastępczego należy uznać odpowiednio dyrektora właściwego zakładu karnego lub dyrektora aresztu śledczego, w którym adresat pisma jest osadzony. *De lege ferenda* należy rozważyć zmianę treści art. 137 § 2 k.p.c., poprzez precyzyjne wskazanie podmiotu, za którego pośrednictwem pismo może zostać doręczone adresatowi.

Ponadto ze względu na konieczność uniknięcia ewentualnej pomyłki co do osoby adresata, konieczne wydaje się wprowadzenie dodatkowego elementu identyfikującego, w obrocie doręczeniowym, właściwy podmiot. Za interesujące w tym względzie należy uznać w szczególności propozycje formułowane przez praktykę sądową na gruncie kodeksu postępowania karnego.

Specyficznym rodzajem doręczenia zastępczego pozostaje ogłoszenie treści pisma poprzez jego wywieszenie (art. 145 k.p.c.). Z całą pewnością wskazany sposób doręczenia zapewnia tylko w niewielkim stopniu ochronę interesów adresata pisma w porównaniu do pozostałych sposobów doręczeń przewidzianych w ustawie procesowej. Przedmiotowa instytucja służy raczej zapewnieniu uproszczenia czynności doręczenia pisma, natomiast jednocześnie nie zwalnia właściwego organu z powinności należytego poinformowania o treści doręczanego w ten sposób pisma. Wydaje się w tym kontekście zasadnym postulat *de lege ferenda* skierowany do ustawodawcy o wprowadzenie do dyspozycji art. 145 k.p.c. zapisu analogicznego do obowiązującego na podstawie art. 144 § 2 *in fine* k.p.c., pozwalającego na kumulatywne dokonanie publicznego ogłoszenia w lokalu wójta (burmistrza, prezydenta miasta), a także w prasie. Gwarantowałoby to realizację postulatu, ukierunkowanego na wzmożenie gwarancji praw obywatela, takiego ogłoszenia, by przy istniejących technicznych i życiowych możliwościach obecność strony nieznanej z miejsca pobytu mogła być w rzeczywisty i najszerszy sposób zapewniona. W proponowanej formule, skuteczność doręczenia musiałaby być uzależniona od upływu terminu ustawowego rozpoczynającego swój bieg od dnia następnego po pierwszym dniu najpóźniej dokonanego ogłoszenia.

Za swoisty rodzaj doręczenia zastępczego uznać należy instytucję doręczenia konkludentnego, wprowadzoną mocą zmienionego art. 139 § 2 k.p.c. Konkludentność jako cecha prezentowanej instytucji doręczenia nie objawia się w komunikowaniu przedmiotowej czynności przez organ wysyłający pismo. Zakładając jednak, iż doręczenie stanowi czynność zbiorową,

obejmującą zarazem czynność podmiotu doręczającego polegającą na wręczeniu pisma, jak i towarzyszącą jej czynność odebrania pisma przez adresata, konkludentność można przypisać zachowaniu tego ostatniego podmiotu. Przyjmuje się, że poprzez swoje zachowanie (prawnie skuteczne), a polegające na odmowie przyjęcia pisma adresat uczestniczy w czynności doręczenia.

Obok tradycyjnych sposobów doręczania pism w postępowaniu cywilnym, ustawodawca w postępowaniu procesowym odrębnym w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 472 k.p.c., przewiduje możliwość odformalizowanego dokonywania doręczeń określonych pism sądowych z pominięciem sposobów przewidzianych przez przepisy ogólne, jeżeli jest to niezbędne do przyspieszenia rozpoznania sprawy. Z brzmienia art. 472 k.p.c. wynika, że ustawodawca dostrzega niepewność tego sposobu doręczenia, co jest zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. W omawianym przypadku *de lege ferenda* należałoby rozważyć wprowadzenie na gruncie kodeksu postępowania cywilnego powinności dokonania, równolegle do doręczenia uproszczonego, doręczenia za pomocą tradycyjnego kanału komunikacji, którego wykorzystanie powinno wyeliminować niepewność co do prawidłowości zawiadomienia. Ponadto w związku z rozwojem technologii teleinformatycznych, ustawodawca wprowadził bezpośrednio do rozdziału o doręczeniach przepis stanowiący podstawę prawną do dokonywania doręczeń elektronicznych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 131^1 k.p.c.), zastrzeżonych obecnie w sposób wyraźny wyłącznie do elektronicznego postępowania upominawczego (art. 505^{28}-505^{37} k.p.c.). Przyjęcie takiej konstrukcji systemowej przez ustawodawcę rodzi nadzieję, iż wskazany sposób doręczeń będzie wykorzystywany w przyszłości także w innych rodzajach postępowania cywilnego procesowego.

Okoliczność dokonania doręczenia pisma w postępowaniu cywilnym musi być udowodniona, niezależnie od sposobu w jaki doręczenie następuje. Pojęcie „potwierdzenia odbioru pisma" użyte w regulacji kodeksowej dla potrzeb obrotu doręczeniowego, powinno mieć zdecydowanie szerokie znaczenie, obejmując nie tylko potwierdzenie rzeczywistego faktu odbioru pisma przez uprawniony do tego podmiot ale również potwierdzenie doręczenia pisma, jeśli odbierający uchyla się od potwierdzenia doręczenia lub nie może tego uczynić, albo adresat odmawia przyjęcia pisma. Za najpewniejszy dowód doręczenia uznać należy przede wszystkim potwierdzenie odbioru pisma. Przy tym należy zaaprobować pogląd o wyłącznie dowodowej funkcji tegoż dokumentu. Potwierdzenie odbioru pisma stwarza wzruszalne domniemanie doręczenia. Zarazem potwierdzenie odbioru pisma nie może być traktowane jako jedyna dopuszczalna w świetle prawa procesowego cywilnego forma ustalenia okoliczności dokonania doręczenia pisma. Jednocześnie brak w ustawie procesowej regulacji, która mogłaby być uznana za podstawę ogólną wykazywania faktu doręczenia pisma w inny dowolny sposób. W razie braku dokumentu potwierdzenia odbioru pisma lub jego nieprawidłowego wypełnienia, sąd nie jest

pozbawiony możliwości ustalenia faktu dokonania doręczenia danego pisma na podstawie innych źródeł.

Niezachowanie przewidzianych w świetle obowiązującego prawa wymogów formalnych doręczenia, powoduje iż przedmiotowa czynność nie wywrze przewidzianego dla niej skutku w świetle ustawy procesowej w danym postępowaniu cywilnym. Ponadto taki stan może także doprowadzić do powstania nieodwracalnych naruszeń praw i interesów podmiotów procesowych. Co do zasady, to sąd orzekający jako organ kierujący tokiem postępowania nie tylko dokonuje czynności doręczenia, lecz także poprzez tę czynność kreuje podłoże do podejmowania dalszych czynności procesowych przedsiębranych wobec niego, przez inne podmioty procesowe. Dopuszczenie przez sąd dokonania wadliwego doręczenia, oceniać należy w kategorii postępowania sprzecznego z przepisami prawa procesowego. Pośrednio jednak wadliwość czynności doręczenia może też doprowadzić do wydania wadliwego orzeczenia. Nieprawidłowe doręczenie jest bezskuteczne. Ponadto taka wadliwość może prowadzić do wystąpienia innych następstw procesowych. W szczególności, takim może być konieczność odroczenia rozprawy (art. 214 § 1 k.p.c.). Niezawiadomienie podmiotu o toczącym się postępowaniu, w którym mógłby wziąć on udział może stanowić naruszenie zasady czynnego udziału strony w postępowaniu cywilnym. Z kolei nieodroczenie posiedzenia może prowadzić do pozbawienia strony możności obrony swych praw, co w konsekwencji może prowadzić nawet do nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Odrębnym następstwem bezskuteczności czynności doręczenia może być nierozpoczęcie biegu terminu do dokonania określonej czynności procesowej związanej z doręczonym pismem, nawet gdy strona ją podejmuje mimo nieprawidłowości doręczenia. Przepisy o doręczeniach są bowiem uznawane za gwarant określonego porządku czynności w kontekście jego terminowości.

Podkreślić należy, iż pomimo pewnych rozbieżności, instytucja doręczenia jest regulowana w sposób bardzo zbliżony na gruncie postępowania procesowego administracyjnego i karnego. W szczególności, interdyscyplinarny charakter wydają się mieć: przyjęta jako generalna w wielu postępowaniach sądowych zasada oficjalności doręczeń, zasada bezpośredniego (właściwego) doręczenia, zakładająca dokonywanie doręczeń do rąk własnych adresata pisma - stanowiąca zarazem podstawowy sposób dokonywania doręczenia, wielość możliwych sposobów doręczenia zastępczego, w tym nadal mające doniosłe znaczenie praktyczne doręczenie za pośrednictwem operatora pocztowego, tradycyjny model korespondencji jako podstawowy kanał przekazu informacji, otwartość na nowe technologie przekazu informacji. Taką też naturę wykazują co do zasady elementy składowe samej czynności doręczenia.

W ramach podjętej problematyki, w oparciu o komparatystyczne metody badawcze, dokonano również analizy różnych modeli instytucji doręczeń w procesie cywilnym w wybranych, obcych porządkach prawnych krajowych.

Rezultaty rozważań zamieszczone w monografii należy traktować jako wstęp do prowadzenia dalszych badań nad instytucją doręczenia. Poczynione zaś uwagi *de lege ferenda* mogą być ewentualnie wykorzystane podczas przyszłych prac legislacyjnych nad omawianą problematyką.

Punktem wyjścia do pogłębionej analizy poszczególnych elementów instytucji doręczenia, powinna stać się teza o gwarancyjnym charakterze norm prawnych regulujących tę czynność procesową. Zważyć trzeba w szczególności na szczególny charakter postępowania cywilnego, w którym dominującą rolę w zakresie określenia przedmiotu, podmiotu, czasu czy miejsca doręczenia odgrywa organ zarządzający doręczenie. Nie zmienia tego przyjęcie przez ustawodawcę zasady czynnego udziału stron procesowych w postępowaniu oraz ukształtowanie instytucji procesowych służących jej realizacji. Należy mieć zarazem na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego i efektywnego przebiegu postępowania cywilnego, także w kontekście zachowania zastępczych sposobów doręczenia a także rozwijania nowych formuł przekazu informacji (w szczególności bazujących na technikach przekazu elektronicznego). Ze względu również na niejednolitość modelu cywilnego postępowania procesowego należy pamiętać, że specyfika procesowych postępowań odrębnych wpływać może na odmienny charakter instytucji doręczenia.

Efektem badań może być zaproponowanie modelu doręczeń, o bezpośrednim lub przynajmniej odpowiednim zastosowaniu we wszystkich krajowych procedurach sądowych, ponad dotąd wyznaczanymi granicami, w szczególności między prawem prywatnym a publicznym. Ograniczenia wynikające z autonomii poszczególnych gałęzi lub działów prawa, nie powinny bowiem odnosić się do regulacji normujących postępowanie. Pełnią one przecież rolę służebną wobec norm materialnoprawnych. Ich głównym celem pozostaje takie ukształtowanie postępowania, które doprowadzi do prawidłowego rozstrzygnięcia, zgodnego z prawem oraz interesem stron postępowania. Stąd wprowadzenie z góry jakichkolwiek ograniczeń w dochodzeniu do tego celu nie wydaje się słuszne.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo – badawczych i artystycznych

a) Autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR).

Z uwagi na specyfikę podejmowanych badań w dziedzinie – polskie prawo procesowe cywilne – nie posiadam w swym dorobku publikacji w tych czasopismach. We wskazanym wyżej wykazie znajdują się czasopisma anglosaskie. Te z nich, które w ogóle obejmują nauki prawne, dotyczą prawa systemu Common Law. System ten, podobnie jak metodologia używana przez przedstawicieli doktryny Common Law, jest zupełnie nieadekwatny do uprawianej dziedziny. Z kolei lista ERIS nie zawiera czasopism z dziedziny nauk prawnych.

b) Kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo – badawczych w obszarach wiedzy

obejmujących:

1) autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych, niż znajdujące się w bazach lub na liście, o których mowa w § 3 rozporządzenia, dla danego obszaru wiedzy.2) autorstwo lub współautorstwo odpowiednio dla danego obszaru: opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz, utworów i dzieł artystycznych.

Osiągnięcia wskazane w obu powyższych punktach zaprezentowano łącznie z uwagi na to, że forma, w jakiej publikowane były wyniki badań mieści się w obu wskazanych punktach, natomiast analizowana problematyka niekiedy się pomiędzy tymi postaciami zazębiała.

Pokłosiem moich badań naukowych są liczne publikacje naukowe, krajowe i zagraniczne opublikowane w monografiach naukowych, podręcznikach akademickich, wyodrębnionych częściach recenzowanych opracowań zbiorowych, recenzowanych czasopismach naukowych oraz komentarzach do aktów normatywnych, a także aktywny udział w konferencjach i sesjach naukowych krajowych i międzynarodowych.

Jestem autorem dwóch monografii naukowych. Pierwsza z wymienionych, pt. „Rozstrzyganie o kosztach w procesowym postępowaniu cywilnym rozpoznawczym w świetle polskiej regulacji kodeksowej", została opublikowana w Lublinie w 2011 r., ss. 414. Wskazana praca poświęcona została problematyce rozstrzygania o kosztach postępowania cywilnego w procesowym postępowaniu cywilnym rozpoznawczym. Łączy w sobie wszelkie walory rozprawy teoretycznej oraz przydatność i ścisły związek tematu z praktyką. Wypełnia lukę w polskiej nauce postępowania cywilnego (obok opracowania autorstwa T. Bukowskiego z 1971 r.), w której ewidentnie brakuje monograficznego opracowania na temat rozstrzygania o kosztach postępowania cywilnego. Wynika to najprawdopodobniej z faktu, że doktryna ani nie docenia praktycznego znaczenia instytucji kosztów postępowania cywilnego, ani nie dostrzega teoretycznych problemów pojawiających się na tle orzekania o kosztach. Bazą dla prezentowanych w tym opracowaniu rozważań stały się jako modelowe, regulacje zawarte w kodeksie postępowania cywilnego, choć aktualnie nie aspirujące do miana wyłącznego i zupełnego źródła prawa w zakresie przedmiotowej problematyki. Przedmiot badań wpłynął także na dobór metod badawczych. W opracowaniu wykorzystano przede wszystkim metodę analitycznoprawną, w tym analizę prawnoporównawczą i historyczną, ale także posłużono się rozumowaniami logicznymi, metodą argumentacji oraz hermeneutyki prawniczej.

Praca składa się ze wstępu, 9 rozdziałów oraz zakończenia. Rozdział I poświęcony został zagadnieniom terminologicznym – pojęciu i systematyce kosztów postępowania cywilnego. Uwypuklono w nim także tezę o koniecznej dystynkcji pomiędzy kosztami konkretnego postępowania cywilnego, a nakładami Państwa na wymiar sprawiedliwości, jak również postulat

ściślejszego wiązania rozstrzygnięcia o kosztach z orzeczeniem merytorycznym. W rozdziale II zaprezentowano funkcje fiskalne oraz pozafiskalne kosztów postępowania cywilnego. Zaaprobowano na tym tle także pogląd, iż za optymalny należałoby uznać taki system kosztów postępowania cywilnego, w którym odejście od zasady odpłatności następowałoby we wszystkich uzasadnionych społecznie przypadkach celem jak najszerszego gwarantowania prawa do sądu. Przedstawione w tym rozdziale funkcje kosztów postępowania cywilnego wskazują przyczyny, dla których postępowanie cywilne musi jednak pozostać co do zasady odpłatne, gdyż nawet zwolniona od kosztów sądowych strona procesowa powinna odczuwać ryzyko finansowe ewentualnego przegrania sprawy. Istotny wydaje się w tym kontekście także postulat minimalizacji kosztów postępowania, który - wobec braku wyraźnej regulacji ustawowej - można wywieść z całego zespołu norm procesowych. Taniość procesu cywilnego nie może być jednak osiągana kosztem naruszania naczelnych zasad postępowania cywilnego. W rozdziale następnym III, instytucja kosztów postępowania cywilnego została przedstawiona na tle wybranych naczelnych zasad postępowania cywilnego (ustności, bezpośredniości, koncentracji materiału procesowego, dyskrecjonalnej władzy sędziowskiej, równouprawnienia podmiotów postępowania). W rozdziale IV skupiono się na jednej z najistotniejszych cech prezentowanej instytucji – ostateczności rozdziału kosztów postępowania cywilnego. Wskazany rozdział stanowi także przejście pomiędzy niezbędnym wprowadzeniem, a ścisłym rozwinięciem omawianej problematyki. Należy podkreślić, że obciążenie stron procesowych wyrażonymi w środkach pieniężnych wydatkami na proces ma wprawdzie pierwotnie charakter tymczasowy, jednak o ostatecznym rozdziale nakładów antycypowanych przez strony decyduje co do zasady orzeczenie sądu kończące postępowanie w danej instancji. Podstawową zasadą unormowania instytucji zwrotu kosztów jest założenie, że zostały one rzeczywiście poniesione przez daną stronę procesową i można je uznać za niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Akcesoryjny charakter instytucji kosztów postępowania cywilnego wyłącza możliwość prowadzenia dodatkowego postępowania dla dokonania prawidłowej oceny niezbędności poniesionych kosztów. Ocena ta winna być przeprowadzona na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie. Warto przy tym zauważyć, iż nakłady poniesione przez strony procesowe na postępowanie cywilne nie sprowadzają się wyłącznie do wydatków pieniężnych czy innych świadczeń dających się wyrazić w kategoriach ekonomicznych lecz obejmują również nakłady o charakterze niemajątkowym, takie jak: wysiłek umysłowy, napięcie emocjonalne, ograniczenie swobodnej dyspozycji czasem, niedogodności związane ze stawiennictwem w sądzie. Rozdział V pracy stanowi pogłębioną charakterystykę kręgu podmiotów, które obciąża bezpośrednio obowiązek uiszczenia kosztów postępowania lub z których udziałem w postępowaniu wiąże się powstanie takiej powinności. Kolejny zaś rozdział VI dotyczy zasad rozstrzygania o kosztach postępowania cywilnego. Poddano w nim analizie podstawową

zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania, która opiera się na domniemaniu, że proces przegrywa albo strona, która go niepotrzebnie wszczęła, albo strona, która do niego doprowadziła i w nim niepotrzebnie się broniła. Zasada ta jest weryfikowana przy użyciu zasady kosztów niezbędnych i celowych. Przy tym należy podnieść, że celowość jest cechą czynności dochodzenia praw przez powoda oraz celowej obrony przez pozwanego i nie może być utożsamiana z niezbędnością, która jest cechą kosztów. Ponadto we wskazanym rozdziale zaprezentowano także inne zasady traktowane niekiedy jako uzupełnienie albo wręcz odstępstwo od reguły odpowiedzialności za wynik procesu. Zauważono w szczególności, iż wzajemne zniesienie kosztów procesu nie może być utożsamiane ze stosunkowym ich rozdzieleniem, ponieważ to ostatnie oznacza rozdzielenie między stronami poniesionych kosztów procesu w stosunku, w jakim wygrały i przegrały sprawę, natomiast wzajemne zniesienie kosztów procesu ma stanowić odstępstwo od tej zasady, gdyż z matematycznego punktu widzenia oznacza najczęściej rozdzielenie w innym stosunku, niż wynikałoby to z wyniku procesu. Wzajemne zniesienie jest więc rozwiązaniem pośrednim pomiędzy stosunkowym rozdzieleniem tych kosztów a włożeniem obowiązku ich poniesienia tylko na jedną ze stron. Stosunkowe rozdzielenie kosztów zaś nie jest odstępstwem od ogólnej zasady odpowiedzialności za wynik postępowania, lecz jej adaptacją do sytuacji, w której proces przegrywa nie jedna strona w całości, lecz każda ze stron częściowo. Aktowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania cywilnego poświęcono rozdział VII pracy. Uwagi w nim zawarte odnoszą się nie tylko do formy i budowy rozstrzygnięcia o kosztach, ale także w szczególności do jego zakresu podmiotowego i przedmiotowego czy chwili wydania. Charakterystyka dopuszczalnych środków zaskarżenia przysługujących od orzeczeń w przedmiocie kosztów postępowania cywilnego stanowi natomiast przedmiot analizy w rozdziale VIII. Występowaniu nieprawidłowości w zakresie orzekania o kosztach procesu sprzyja często spotykana praktyka pomijania uzasadnienia rozstrzygnięcia o kosztach lub sporządzania jedynie krótkich, szablonowych uzasadnień uniemożliwiających kontrolę prawidłowości orzeczeń. Analiza instytucji: zabezpieczenia kosztów w związku z tymczasowym dopuszczeniem do udziału w postępowaniu podmiotu nie mogącego przedstawić pełnomocnictwa oraz zabezpieczenia kosztów w międzynarodowym postępowaniu cywilnym stanowi przedmiot rozdziału IX.

Występowanie różnego rodzaju kosztów w postępowaniu cywilnym jest zjawiskiem obiektywnym. Obiektywna niemożność zorganizowania postępowania cywilnego bez jakichkolwiek nakładów przesądza o uznaniu kosztów postępowania cywilnego za nieodłączny atrybut każdego postępowania, bez względu na okres historyczny i formację społeczno-ekonomiczną. Niestety w praktyce często zauważalnym zjawiskiem pozostaje deprecjacja instytucji kosztów postępowania cywilnego, jak również mechaniczność i szablonowość rozstrzygania o nich. Zauważyć należy, iż zagadnienie kosztów procesu przysparza organom rozstrzygającym więcej

problemów niż samo rozstrzygnięcie sporu, oraz że przepisy regulujące instytucję kosztów postępowania są dostatecznie skomplikowane by budzić wiele wątpliwości w praktyce, ale jednocześnie, że problematyka dotycząca zwrotu kosztów postępowania nie spotyka się z takim zainteresowaniem na jakie zasługuje. Taka sytuacja prowadzi do wydawania orzeczeń rozdzielających koszty postępowania w wielu wypadkach w sposób nieprawidłowy.

Rozstrzyganie o kosztach dotyczy norm regulujących kwestię uboczną w postępowaniu, niemniej dla podmiotów w nim występujących bardzo istotną. Nie budzi wątpliwości teza, że zagadnienie kosztów postępowania cywilnego wiąże się w nierozerwalny sposób z kwestią dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Instytucja ta, jako jeden z centralnych elementów konstrukcyjnych procesu cywilnego, poprawnie ukształtowana, nie może być barierą na drodze do pełnej realizacji prawa do sądu.

Koszty postępowania cywilnego są jako zjawisko faktyczne, kategorią ekonomiczną. Dlatego też z kosztami procesu cywilnego i szeroko pojętym aktem rozstrzygania o nich wiążą się takie zagadnienia jak struktura ogólna kosztów, kształtowanie ich wysokości, przeciwdziałanie nakładom zbędnym, racjonalny dobór środków do urzeczywistnienia celu danego postępowania, sprawność i ekonomizacja poszczególnych stadiów postępowania oraz zakres i kierunki oddziaływania kosztów związanych z postępowaniem. Istotne w związku z tym staje się określenie właściwych zasad, którymi należy kierować się, aby szeroko pojęty akt rozstrzygania o kosztach postepowania, w powiązaniu z pozostałymi instytucjami procesowymi przyczyniał się we właściwym stopniu do sprawnej i prawidłowej realizacji zadań wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych.

Zakresem prawidłowo wykreowanego orzeczenia w sprawie cywilnej powinno być objęte również roszczenie dotyczące kosztów postępowania. Prawo żądania zwrotu kosztów, jako wynikające z akcesoryjności formalnej w zestawieniu z roszczeniem głównym wyklucza w sposób definitywny możliwość samoistnego dochodzenia tych kosztów poza postępowaniem, w którym powstały. Za błędny należy uznać pogląd, jakoby rozstrzyganie o kosztach procesu miało się sprowadzać wyłącznie do mechanicznego stosowania normy prawnej i do przeprowadzania mniej lub bardziej skomplikowanych operacji rachunkowych. Pomiędzy wyrokowaniem w sprawie cywilnej, a rozstrzyganiem o kosztach postępowania powinno istnieć ścisłe powiązanie i wzajemne oddziaływanie.

Druga monografia, która stanowi zarazem skróconą wersję rozprawy doktorskiej pt. „Współczesne transformacje kodeksowych regulacji z zakresu prawa sądowego cywilnego państw członkowskich Wspólnoty Niepodległych Państwa przełomu XX i XXI wielu – jednolitość ponadnarodowa a odrębności krajowe", Lublin 2011, ss. 297 poświęcona została prezentacji modelu współczesnego prawa procesowego cywilnego państw członkowskich Wspólnoty

Niepodległych Państw, w tym w ramach relacji zachodzących pomiędzy ustawodawstwem krajowym oraz ponadnarodowym. Niniejsza praca pozostaje do chwili obecnej jedynym opracowaniem poświęconym w literaturze polskiej przedmiotowemu zagadnieniu. Przedmiot badań wpłynął także na dobór metod badawczych. W opracowaniu wykorzystano przede wszystkim metodę analitycznoprawną, w tym analizę prawnoporównawczą i historyczną, ale także posłużono się rozumowaniami logicznymi, metodą argumentacji oraz hermeneutyki prawniczej.

Praca obejmuje wstęp, 4 rozdziały oraz podsumowanie. Rozdział I został poświęcony zagadnieniom ogólnym obejmującym prezentację pojęcia modelu i stosownej klasyfikacji modeli prawa, a w szczególności modelom prawa sądowego cywilnego. Rozdział II został poświęcony pogłębionej analizie radzieckiego modelu prawa sądowego cywilnego i składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza z nich zawiera charakterystykę związkowych Zasad (Osnow) cywilnego postępowania sądowego z 1961 r. oraz prezentuje ich wpływ na kształtowanie się modelu prawa sądowego cywilnego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich jako prawa jednolitego i ponadnarodowego, druga zaś stanowi pogłębioną analizę narodowych odrębności wyrażonych w konstrukcji poszczególnych instytucji prawa procesowego cywilnego republik związkowych ZSRR. Kolejny, III rozdział pracy poświęcono prezentacji współczesnego modelu prawa sądowego cywilnego w ramach WNP. Wskazany rozdział obejmuje również dwie samodzielne części. Pierwsza z nich poświęcona została charakterystyce projektu modelowego kodeksu cywilnego postępowania sądowego państw członkowskich WNP, druga zaś stanowi pogłębioną analizę cech narodowych zachowanych we współczesnych regulacjach kodeksowych z zakresu prawa sądowego cywilnego poszczególnych państw członkowskich WNP. Ostatni, czwarty rozdział pracy poświęcono ściśle przenikającym się elementom tradycji i postępu we współczesnym prawie sądowym cywilnym państw członkowskich WNP. Dwie składające się nań zasadnicze części poświęcone zostały odpowiednio: teorii stosunku prawnego cywilnoprocesowego oraz zasadom naczelnym modelu prawa sądowego cywilnego WNP. Wskazana praca jest efektem badań prawnoporównawczych w obszarze prawa procesowego cywilnego współczesnych państw członkowskich WNP. Zachodzące w tych państwach zjawiska w zakresie procesów legislacyjnych oraz ewolucja myśli naukowej stanowiły bardzo interesujący materiał porównawczy z punktu widzenia podejmowanych wysiłków na arenie międzynarodowej na rzecz harmonizacji oraz unifikacji prawa procesowego cywilnego w ogólności. Pomimo silnych tradycji (powiązania w ramach ZSRR) system prawa wspólnotowego WNP jest amorficzny i nie posiada wewnętrznej struktury, pozwalającej na jego zhierarchizowanie. Idea stworzenia jednolitego, ponadnarodowego modelu prawa sądowego dla wszystkich państw członkowskich WNP nie znajduje obecnie powszechnej akceptacji. Obawa przed ograniczeniem swej suwerenności poprzez konieczność dostosowania krajowych instytucji prawa procesowego cywilnego do jednolitych rozwiązań

modelowego kodeksu prawa sądowego cywilnego dla państw członkowskich WNP, w założeniu mającego spełniać funkcję instrumentu adaptacji ścisłej oraz zachodzące równocześnie z przebiegiem prac nad prawem modelowym, podobne procesy legislacyjne nad własnymi, krajowymi kodeksami prawa procesowego cywilnego, spowodowały zahamowanie procesów harmonizacyjnych w tej dziedzinie prawa. Przy tym, część państw członkowskich WNP, członków Rady Europy lub sygnatariuszy Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poszukuje raczej w strukturach zachodnioeuropejskich odpowiednich wzorców państwa prawa. Niestabilność struktury WNP i jej instytucji oraz powolny przebieg prac nad kodeksem modelowym, stanowią obecnie gwarancję pozostawienia oraz niepomniejszania roli odrębności narodowych w ustawodawstwie krajowym. Potwierdza tę tezę także fakt zakończenia prac nad własnymi regulacjami kodeksowymi z zakresu prawa procesowego cywilnego przez poszczególne państwa członkowskie WNP. Projekt modelowego kodeksu cywilnego postępowania sądowego państw członkowskich WNP stanowi środek adaptacji ścisłej, zakładając ujednolicenie prawa procesowego cywilnego wszystkich członków wskazanej struktury międzynarodowej, z wyłączeniem lub maksymalnym ograniczeniem na wzór radzieckich Zasad cywilnego postępowania sądowego odrębności krajowych. Jego struktura opiera się na teorii stosunku prawnego cywilnoprocesowego, akceptowanej na obszarze całej WNP, jest bardzo szczegółowa i w przeważającej mierze oparta na koncepcjach inkorporowanych z ustawodawstwa i doktryny rosyjskiej. W przypadku ewentualnego wyrażenia wspólnego zamiaru harmonizacji prawa przez członków WNP, wydaje się że optymalnym środkiem byłoby fragmentaryczne dostosowywanie ustawodawstw krajowych poprzez zawieranie porozumień międzynarodowych (umów bilateralnych i multilateralnych), zawierających unormowania modelowe. Problem wywołuje także właściwe określenie kształtu nowotworzonego prawa narodowego. Obecnie wszystkie kraje członkowskie WNP są na etapie transformacji poprzedniego modelu radzieckiego. Przejściowość tego stanu najpełniej wyraża się więc tym, że na terytorium WNP obowiązują obok siebie radziecki oraz nowoczesny model prawa procesowego cywilnego. W pracach nad tworzeniem nowych krajowych regulacji, państwa WNP nie odrzucają w całości poprzednich rozwiązań adaptując te, które mogą być wykorzystywane w nowych warunkach, ale także sięgają często do sprawdzonych rozwiązań innych państw, bądź wprowadzają zupełnie nowatorskie. Ustawodawca w państwach o niejednolitej strukturze wewnętrznej, poprzez przyznanie sobie wyłącznej kompetencji do stanowienia prawa normującego postępowanie cywilne, wyłączył dopuszczalność powstawania odrębności lokalnych. Tworzony w takich warunkach model prawa jest jednolity.

Przeprowadzona analiza porównawcza prawa procesowego cywilnego obowiązującego na obszarze WNP pozwala na sformułowanie wniosku, że na razie jego rozwój przebiega od rozwiązań typowych dla wspólnego modelu jednolitego z marginalizowanymi odrębnościami narodowymi do

modelu narodowego opartego na swych odrębnościach (z zachowaniem swej jednolitości wewnętrznej w przypadku państw o złożonej strukturze wewnętrznej). Nie jest to jednak ostateczny kształt wskazanego modelu prawa procesowego cywilnego.

Problematyce doręczeń w postępowaniu cywilnym poświęciłem ponadto uwagę w artykule naukowym oraz w dwóch glosach opublikowanych w czasopismach krajowych, a także w dwóch częściach recenzowanych opracowań zbiorowych wydanych w języku obcym: Kierunki zmian regulacji doręczeń międzynarodowych w stosunkach między państwami członkowskimi UE - wybrane problemy, Europejski Przegląd Sądowy, 2007, Nr 10, s. 4-14; Doręczenie pism sądowych na podstawie art. 135 § 1 k.p.c. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2000 r. (V CKN 1348/00), Studia Iuridica Lubliniensia 2011, T. XVI, s. 307-314; Właściwa chwila (pora) dokonania doręczenia pisma procesowego w postępowaniu cywilnym na podstawie art. 134 § 1 k.p.c. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2012 r. (I CZ 163/11), Studia Iuridica Lublinensia 2012, T. XVIII, s. 143-153; System doręczeń w międzynarodowym postępowaniu cywilnym, [w:] Prawowa sistema, gromadianskie suspilstwo ta dzierżawa, Lwów 2008, s. 165-166; The application scope of the European Parliament and of the Council Regulation No. 1393/2007 of 13th November 2007 concerning serving judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters within the Member States ("Service of Documents"), [w:] Current issues of the development of law in the time of the Czech presidency of the EU, Ołomuniec 2009, s. 9-12.

Problematyce kosztów procesu cywilnego poświęciłem również uwagę w wyodrębnionym opracowaniu komentarzowym: Komentarz do art. 98-124 k.p.c. (Tytuł V. Koszty procesu), [w:] A. Jakubecki red., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2015, s. 132-186, a także w jego poprzednich wydaniach (wyd. 5 Warszawa 2012; wyd. 4, Warszawa 2010; wyd. 3, Warszawa 2008; wyd. 2, Kraków 2005; wyd. 1, Kraków 2005), a także w: Objaśnienia do art. 98-124 k.p.c. (Tytuł V. Koszty procesu), [w:] A. Jakubecki red., Kodeks postępowania cywilnego. Objaśnienia dla studentów, T. I (art. 1-505[14]), wyd. II, Kraków 2004, s. 151-184, oraz w jego poprzednim wydaniu (wyd. I, Kraków 2003). Wskazana problematyka była także przedmiotem moich rozważań w części recenzowanego opracowania zbiorowego wydanego w języku obcym: Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych w polskim procesie cywilnym, [w:] Vivat Justitia! Nr II, Lwowski Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franka, Wydział Prawa, Lwów 2003, s. 56-61, a także w artykule naukowym: Realizacja zasady równouprawnienia cudzoziemca w polskim międzynarodowym postępowaniu cywilnym. Uwagi na tle regulacji kodeksowej w przedmiocie zabezpieczenia kosztów procesu, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji, seria Administracja 2011, nr 1, s. 91-100.

W ramach podejmowanych badań naukowych zajmowałem się także problematyką

postępowania dowodowego, czego rezultatem są samodzielne części w opracowaniach komentarzowych poświęcone temuż zagadnieniu: Komentarz do art. 227-315 k.p.c. (Dział III. Dowody, Tytuł VI. Postępowanie), [w:] A. Jakubecki red., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2015, s. 325-416, a także w jego poprzednich wydaniach (wyd. 5 Warszawa 2012; wyd. 4, Warszawa 2010; wyd. 3, Warszawa 2008; wyd. 2, Kraków 2005; wyd. 1, Kraków 2005), a także w: Objaśnienia do art. 227-315 k.p.c. (Dział III. Dowody, Tytuł VI. Postępowanie), [w:] A. Jakubecki red., Kodeks postępowania cywilnego. Objaśnienia dla studentów, T. I (art. 1-505[14]), wyd. II, Kraków 2004, s. 316-399, oraz w jego poprzednim wydaniu (wyd. I, Kraków 2003). Ponadto wskazanej problematyce poświęciłem uwagę w dwóch odrębnych częściach recenzowanego opracowania zbiorowego wydanego w języku obcym: Dokazatielnaja siła inostrannogo oficjalnogo dokumenta w grażdanskom sudoproizwodstwie w polskom sudie, [w:] Aktualni problemi praw liudini, dzierżawi ta prawowoj sistiemi, Lwów 2011, s. 142-144; Pojęcie „ciężaru dowodu" w polskim prawie procesowym cywilnym, [w:] Aktualnyje problemy razwitija prawawoj sistiemy sowriemiennogo obszcziestwa, Materiały mieżdunarodnoj naucznoj konfierencji studentow i aspirantow, Mińsk 29-30 oktiabria 2002, Biełaruskij Gosudarstwiennyj Uniwiersitiet, Mińsk 2003, s. 128-130.

Zagadnieniu pomocy prawnej w krajowym oraz międzynarodowym postępowaniu cywilnym poświęciłem uwagę w następujących publikacjach: Podstawy udzielenia pomocy prawnej z urzędu w polskim procesie cywilnym – uwagi ogólne. Ewolucja instytucji. Tradycja i postęp, [w:] A. Jakubecki, A. Strzępka red., Jus et remedium. Księga Jubileuszowa Profesora Mieczysława Sawczuka, Warszawa 2010, s. 136-148; Wpływ wspólnotowego prawa procesowego cywilnego na ewolucję instytucji „pomocy prawnej" w polskim międzynarodowym postępowaniu cywilnym w świetle Kodeksu postępowania cywilnego, Palestra 2013, nr 1-2, s. 57-63; Wlijanije ewropejskogo grażdanskogo processualnogo zakonodatielstwa na ewolucjiu instytuta „prawowoj pomoszczi" w polskom mieżdunarodnom grażdanskom processie w aspektie Grażdanskogo processualnogo kodeksa, [w:] Panewropejska kodyfikacija priwatnogo prawa ta ij wpliw na kodyfikaciju cywilnogo zakonodawstwa Ukrainy, Naukowo-Doslidnij Instytut Priwatnogo Prawa i Pidpriemnictwa Nacionalnoj Akademii Prawowich Nauk Ukrainy, Laboratoria a problem adaptacji cywilnogo zakonodatielstwa Ukrainy do standartiw Ewropejskogo Sojuzu, Chmielnickij Uniwersitet Uprawlienija ta Prawa, Kijów 2010, s. 52-59.

Tematem moich publikacji pozostawało także zagadnienie modelu prawa procesowego cywilnego państw członkowskich Wspólnoty Niepodległych Państw, stanowiące efekt badań komparatystycznych podejmowanych jeszcze przed obroną pracy doktorskiej: O tworzeniu jednolitego prawa sądowego cywilnego w państwach Europy Wschodniej w świetle teorii o stosunku prawnym cywilnoprocesowym, Studia Iuridica Lublinensia 2003, T. I, s. 77-83

(współautor z G. Borkowski); O stanie prac nad reformą prawa sądowego cywilnego w państwach członkowskich WNP, Studia Iuridica Lublinensia 2003, T. II, s. 71-81; Projekt modelowego kodeksu prawa sądowego cywilnego państw członkowskich Wspólnoty Niepodległych Państw, Rejent 2003, Nr 7-8, s. 88-107. Z kolei zagadnieniu harmonizacji i unifikacji europejskiego prawa procesowego cywilnego poświęcone zostały artykuły: Europejski proces cywilny – jednolity czy różnorodny, Rejent 2009, Nr 10, s. 13-32; Kodeks prawa sądowego cywilnego państw członkowskich Unii Europejskiej – współczesna utopia?, Studia Iuridica Lublinensia 2012, T. XVIII, s. 23-42.

Charakterystyce postępowania odrębnego w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych poświęciłem uwagę w wyodrębnionej części opracowań komentarzowych: Komentarz do art. 459-464, art. 477-477^{7}, art. 477^{11}-477^{16} k.p.c. (Dział III. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, Tytuł VII. Postępowania odrębne) [w:] A. Jakubecki red., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2015, s. 589-600, a także w jego poprzednich wydaniach (wyd. 5 Warszawa 2012; wyd. 4, Warszawa 2010; wyd. 3, Warszawa 2008; wyd. 2, Kraków 2005; wyd. 1, Kraków 2005).

Z kolei instytucji postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych poświęciłem uwagę w następujących publikacjach: Gmina (jednostka samorządu terytorialnego) jako przedsiębiorca w sądowym postępowaniu cywilnym, w świetle art. 479^{2} § 1 Kodeksu postępowania cywilnego, Humanum. Międzynarodowe Studia Społeczno-Humanistyczne 2011, nr 2, s. 371-383; Ewolucja współczesnego modelu odrębnych postępowań sądowych ze szczególnym uwzględnieniem spraw gospodarczych, [w:] A. Dańko-Roesler, J. Jacyszyn, M. Pazdan, W. Popiołek red., Rozprawy z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Aleksandrowi Oleszce, Warszawa 2012, s. 83-99; O celesoobraznosti suszcziestwowanija osobogo sudoproizwodstwa po chozajstwiennym diełam, Aktualnyje problemy juridiczieskoj nauki i prawoprimienitielnoj praktiki, Moskwa 2009, s. 93-99; Ponniatja pidpriemca w polskomu ciwilnomu procesualnomu prawi, [w:] Prawowa sistema, gromadianskie suspilstwo ta dzierżawa, Lwów 2010, s. 179-180.

Charakterystyce postępowania nieprocesowego i poszczególnym jego instytucjom poświęciłem wiele uwagi tak w wyodrębnionej części opracowania komentarzowego: Komentarz do art. 606-693^{22} (Dział III. Sprawy z zakresu prawa rzeczowego - Dział V. Sprawy depozytowe Tytuł II. Przepisy dla poszczególnych rodzajów spraw), [w:] A. Jakubecki red., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2015, s. 812-938 a także w jego poprzednich wydaniach (wyd. 5 Warszawa 2012; wyd. 4, Warszawa 2010; wyd. 3, Warszawa 2008; wyd. 2, Kraków 2005; wyd. 1, Kraków 2005).

Tejże problematyce poświęcono także następujące publikacje: Sowriemiennoje sostojanie polskich bessspornych proizwodstw po graždanskim diełam [w:] Dobrowolnaja (bessspornaja)

jurisdykcja w Rossii i za rubieżom (Wostocznaja i Zapadnaja Ewropa, Łatinskaja Amerika, Kitaj), pod red. W.W. Argunowa, Moskwa 2014, s. 96-110; O nieobchodimosti sochranienija poriadka nieiskowogo proizwodstwa pri rassmotrienii grażdańskich dieł w sowriemiennom polskom grażdanskom proizwodstwie. Tema dla diskussii, [w:] Uniwersitetski Naukowi Zapiski, Universitatis Scientiae Notoriae, Czasopis Chmielnickogo Uniwersitetu Uprawlinnja ta Prawa, 2012, nr 1, s. 330-339; O potrzebie zachowania trybu postępowania nieprocesowego dla rozpoznawania spraw cywilnych we współczesnym polskim postępowaniu cywilnym. Przyczynek do dyskusji, Zeszyty Naukowe WSEI seria Administracja, nr 2 (1/2012), s. 211-221.

Ukształtowaniu modelu mediacji w sprawach cywilnych poświęcono z kolei następujące publikacje: Model instytucji mediacji w sprawach cywilnych, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji, seria Administracja 2011, nr 1, s. 25-31; Mediacja kak alternatiwnaja forma rassmotrienija grażdańskich dieł w polskom processualnom prawie. Obszczaja problematika, Aktualnyje problemy juridiczieskoj nauki i prawoprimienitielnoj praktiki, Moskwa 2010, s. 254-260. Ostatnia z wymienionych publikacji została nagrodzona jako najlepsza praca zagraniczna poświęcona alternatywnym sposobom rozwiązywania sporów cywilnych w konkursie organizowanym przez Moskiewską Akademię Państwową, a następnie wydana drukiem: Mediacja kak alternatiwnaja forma rassmotrienija grażdańskich dieł w polskom processualnom prawie. Obszczaja problematika, Aktualnyje problemy rossijskogo prawa, Moskwa 2011, nr 1 (18), s. 321-326.

Przedmiotem badań naukowych były również zagadnienia związane z wybranymi instytucjami z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego. Poświęcono im wiele uwagi przede wszystkim w wyodrębnionej części opracowania komentarzowego: Komentarz do art. 1117-1144[2] k.p.c. (Tytuł I. Zdolność sądowa i procesowa – Tytuł X. Wniosek o uchylenie wyroku wydanego w sprawie alimentacyjnej), [w:] A. Jakubecki red., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2015, s. 1451- 1490, a także w jego poprzednich wydaniach (wyd. 5 Warszawa 2012; wyd. 4, Warszawa 2010; wyd. 3, Warszawa 2008; wyd. 2, Kraków 2005; wyd. 1, Kraków 2005).

Ochronie praw osób trzecich w postępowaniu egzekucyjnym poświęciłem publikację: Zaszczita subiektiwnych praw tretiego lica w ispołnitelnom sudoproizwodstwie: model ekscidentiwnogo iska w polskom grażdanskom processualnom prawie, [w:] Problemi teorii i praktiki wikonannia riszeń sudiw ta inszich organiw, Chmielnicki 2011, s. 92-96, zaś właściwości miejscowej organów egzekucyjnych w ramach egzekucji z nieruchomości: Właściwość miejscowa organów egzekucyjnych w ramach egzekucji z nieruchomości, w świetle polskiego prawa procesowego cywilnego. Ewolucja instytucji, [w:] Prawowe żyttja: suczasnij stan ta perspiektiwi rozbitku Zbirnik tez naukowich dopowidej VII Miżnarodnoj naukowo-prakticznoj konferencji

mołodych uczenych (25-26 biereznia 2011 roku), Łuck 2011, s. 147-149.

Ważną część mojej aktywności naukowej stanowią także publikacje poświęcone zagadnieniom związanym z teorią ogólną procesu cywilnego. Zaliczyć należy do nich: Kilka uwag o tworzeniu modelowego prawa sądowego cywilnego (w kontekście światowych procesów integracyjnych), [w:] Materiały Mieżdunarodnoj nauczno-prakticzieskoj konfierencji Prawo i gosudarstwo: tradycji i pierspiektiwy, 29-30 oktiabria 2003, Mińsk (Białoruś), s. 152-156; Ob aktualnosti teorii grażdanskogo processualnogo prawootnoszenija w Polsze, Zapadnoj Ewropie i stranach bywszego SSSR, [w:] Tieoria i praktyka realizacji subiektywnych praw fiziczieskich i juridiczieskich lic. Materiały Mieżdunarodnoj nauczno-prakticzieskoj konfierencji, Mińsk, 6-7 diekabria 2001, Biełaruskij Gosudarstwiennyj Uniwiersitiet, Mińsk 2003, s. 169-172 (współautor G. Borkowski); Tworzenie modeli (wzorców) prawa procesowego cywilnego w perspektywie ogólnoświatowej, [w:] Vivat Justitia! Nr III, Lwowski Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franka, Wydział Prawa, Lwów 2004; s. 60-64.

Jestem również współautorem opracowań dydaktycznych z zakresu postępowania cywilnego: Postępowanie cywilne. Kazusy. Testy. Wzory, wyd. 1, Warszawa 2012 (współautor J. Bodio et al.), s. 20-34, s. 99-118, s. 138-161, s. 226-252, s. 324-328, s. 417-418, s. 450-458; Postępowanie cywilne. Kazusy, Warszawa 2009 (współautor J. Bodio et at.), s. 19-30, s. 93-108, s. 126-146, s. 212-236, s. 313-316.

Ważną część mojej aktywności naukowej stanowią publikacje poświęcone problematyce z zakresu ustroju organów ochrony prawnej. Jestem współautorem podręcznika: Ustrój organów ochrony prawnej. Część szczegółowa, wyd. IV Warszawa 2013, s. 142-362 (współautor J. Bodio, G. Borkowski), a także poprzednich jego wydań z lat: 2011, 2007, 2005. Ponadto jestem autorem opracowania dydaktycznego: Ustrój organów ochrony prawnej. Wybór źródeł. Akty normatywne. Orzecznictwo, Wolters Kluwer 2010, ss. 1075, nagrodzonego indywidualną nagrodą JM Rektora UMCS, a także publikacji poświęconych wybranym zagadnieniom ustrojowym: Sowriemiennyje izmienienija sistemy i organizacji polskoj prokuratury, [w:] Aktualni problemi juridicznoj nauki, Część trzecia, Chmielnicki 2010, s. 356-357; Kilka uwag o notariacie ukraińskim, Rejent 2002, Nr 10, s. 46-66.

Jestem również autorem recenzowanego podręcznika z zakresu publicznego prawa gospodarczego: Zarys polskiego prawa publicznego gospodarczego, Lublin 2011, s. 171.

Efektem moich badań w obszarze prawa ochrony własności intelektualnej jest także współautorstwo komentarza: Prawo własności przemysłowej. Komentarz, Wolters Kluwer Warszawa 2015, s. (współautor A. Niewęgłowski et alt.) oraz dwóch pozycji książkowych: Własność intelektualna niezbędne aktywa przedsiębiorcy. Jak chronić, jak korzystać z ochrony? Lublin 2010 (współautor J. Szczotka), s. 24-44, Własność intelektualna niedoceniane aktywa

przedsiębiorcy. Jak chronić, jak korzystać z ochrony? Lublin 2009 (współautor J. Szczotka), s. 24-42.

Jestem także współautorem komentarza: M. Czuryk, W. Karpiuk, J. Kostrubiec red.red., Prawo o szkolnictwie wyższym po nowelizacji. Komentarz praktyczny, Warszawa 2015, s.

Ponadto jestem autorem dwóch publikacji poświęconych zagadnieniu udziału spółki osobowej prawa handlowego w charakterze pokrzywdzonego w postępowaniu karnym: Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2011 r., I KZP 7/11, OSNKW 2011, z. 8, poz. 67. Dopuszczalność udziału spółki osobowej prawa handlowego, na przykładzie spółki jawnej, w charakterze pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, Glosa 2012, nr 3, s. 60-68; Problematyka dopuszczalności udziału spółki jawnej w postępowaniu karnym w charakterze pokrzywdzonego (zagadnienia wybrane). Uwagi krytyczne na tle art. 49 k.p.k., Przegląd Sądowy 2012, nr 7-8, s. 101-120.

Oprócz wymienionych, w swym dorobku posiadam także publikacje poświęcone wybranym zagadnieniom z zakresu materialnego prawa cywilnego: Próba refleksji nad instytucją notarialnego poświadczenia dziedziczenia, [w:] Prawowa sistema, gromadianskie suspilstwo ta dzierżawa, Lwów 2009, s. 100-102; Służebność przesyłu – uwagi na tle prawa materialnego i procesowego cywilnego, [w:] Prawowe żyttja: suczasnij stan ta perspiektiwi rozbitku Zbirnik tez naukowich dopowidej V Miżnarodnoj naukowo-prakticznoj konferencji mołodych uczenych (20-21 biereznia 2009 roku), Łuck 2009, s. 184-186.

Oprócz tego jestem autorem recenzji publikacji innych przedstawicieli nauki: Recenzja pracy Kommientarij k fiederalnomu zakonu „Ob ispołnitielnom proizwodstwie" i fiederalnomu zakonu „O sudiebnych pristawach", Moskwa, Jurist 2000, prof. dr hab. Władimira Władimirowicza Jarkowa, Problemy Egzekucji Magazyn komorników sądowych, 2002, Nr 20, s. 86-104.

Od 2005 r. we współautorstwie z pozostałymi członkami zespołu autorskiego komentarza A. Jakubecki red., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz przygotowuję kwartalne aktualizacje tegoż opracowania do bazy prawnej e-LEX.

W 2007 r. pełniłem funkcję niezależnego eksperta w komisji międzyresortowej ds. wolności działalności gospodarczej przy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. W wymienionym okresie w ramach prac zespołu roboczego jako jego koordynator przygotowywałem założenia wstępne reformy ustawy o działalności gospodarczej, ustawy o transporcie drogowym, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o ochronie osób i mienia.

Od roku 2010 pełnię funkcję eksperta i recenzenta Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w Warszawie. W trakcie pełnienia swych obowiązków dokonuję oceny przedstawionych projektów badawczych w zakresie innowacyjnych programów krajowych.

Od roku 2012 pełnię funkcję członka zespołu problemowego ds. postępowania cywilnego,

Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości. W ramach prac zespołu problemowego przygotowywałem projekty zmian ustawy Kodeks postępowania cywilnego w obszarze dotyczącym udziału prokuratora, innych rzeczników interesu publicznego oraz organizacji pozarządowych w postępowaniu cywilnym.

Od roku 2013 pełnię funkcję eksperta ds. prawa gospodarczego i energetycznego, prawa materialnego i procesowego cywilnego, prawa porównawczego (UE, WNP), Business Centre Club w Warszawie.

Od roku 2014 pełnię funkcję członka Rady Naukowej Ośrodka Naukowo-Szkoleniowego przy Krajowej Radzie Komorniczej w Warszawie.

3. kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Kierownik projektu badawczego w ramach Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 1. Oś priorytetowa: Badania i rozwój nowoczesnych technologii w ramach Działania 1.4: Wsparcie projektów celowych Konkurs 1.4/1/2012/POIG, temat Opracowanie innowacyjnego nawozu wytwarzanego z wykorzystaniem pofermentu, nr wniosku POIG.01.04.00-06-119/12, umowa dotacyjna nr POIG.01.04.00-06-119/12 podpisana dnia 9 listopada 2012 r., Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

Członek zespołu kreatywnego projektu w ramach programu pomocowego Komisji Unii Europejskiej TEMPUS IV temat Training on alternative dispute resolution as an approach for ensuring of human rights - TRADIR (uczestnicy: Uniwersytet w Poczdamie, Białoruski Uniwersytet Państwowy, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Chmielnicki Uniwersytet Zarządzania i Prawa, Lwowski Narodowy Uniwersytet, Narodowy Uniwersytet w Charkowie, Uniwersytet Wileński), termin złożenia 26 marca 2013 r., nr wniosku 543990-TEMPUS-1-2013-1-DE-TEMPUS-JPCR.

4. międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność odpowiednio: naukową lub artystyczną:

2011 – nagroda indywidualna III stopnia JM Rektora UMCS za osiągnięcia naukowe

2005 – nagroda zespołowa III stopnia JM Rektora UMCS za osiągnięcia naukowe

5. wygłoszenie referatów na krajowych lub międzynarodowych konferencjach tematycznych

1) Ochrona prawna wizerunku, XVI Konferencja Stowarzyszenia PR i Promocji Uczelni Polskich „PRom" Wizerunek uczelni źródłem kosztów i przychodów, (organizator Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji), Kazimierz Dolny 23-26 stycznia 2011 r.;

2) Jak bezpiecznie inwestować na rynkach giełdowych, Debata „Kto wygrywa na prywatyzacji", (organizator Ministerstwo Skarbu Państwa, Wydział Prawa i Administracji UMCS), Lublin 10 listopada 2010 r.;

3) Mediacja kak alternatiwnaja forma rassmotrienija grażdańskich dieł w polskom processualnom prawie. Obszczaja problematika, II Międzynarodowa naukowo-praktyczna konferencja młodych uczonych Aktualne problemy juridiczeskoj nauki i prawoprimenitelnoj praktyki (organizator Stowarzyszenie Adiunktów i Młodych Uczonych Moskiewskiej Państwowej Akademii Prawa im. O. E. Kutafina, Fundacja Rozwoju Moskiewskiej Państwowej Akademii Prawa), Moskwa (Federacja Rosyjska) 14 czerwca 2010 r.;

4) Ponniatja pidpriemca w polskomu ciwilnomu procesualnomu prawi, IX Międzynarodowa konferencja naukowa Legal System, Civil Society and the State (organizatorzy: Wydział Prawa Lwowskiego Uniwersytetu Państwowego im. I. Franki, Studenckie Stowarzyszenie Naukowe), Wydział Prawa Uniwersytetu Państwowego im. I. Franki, Lwów (Ukraina) 14-16 maja 2010 r.;

5) Mediacja kak alternatiwnaja forma rassmotrienija grażdańskich dieł w polskom processualnom prawie. Obszczaja problematika, Konferencja Międzynarodowa Reforma grażdanskogo processualnogo prawa: itogi i pierspektiwy (organizator: Wydział Prawa Wileńskiego Uniwersytetu Państwowego), Druskienniki (Litwa) 6-8 maja 2010 r.;

6) Mechanizmy ochrony własności przemysłowej, Własność intelektualna źródłem przyspieszenia rozwoju gospodarczego Polski Wschodniej (organizator: Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego OIC Poland), Kielce 26 listopada 2009 r.;

7) O celesoobraznosti suszcziestwowanija osobogo sudoproizwodstwa po chozajstwiennym diełam, I Międzynarodowa naukowo-praktyczna konferencja młodych uczonych Aktualne problemy juridiczeskoj nauki i prawoprimenitelnoj praktyki (organizatorzy: Stowarzyszenie Adiunktów i Młodych Uczonych Moskiewskiej Państwowej Akademii Prawa, Fundacja Rozwoju Moskiewskiej Państwowej Akademii Prawa), Moskwa (Federacja Rosyjska) 1-3 września 2009 r.;

8) The application scope of the European Parliament and of the Council Regulation No. 1393/2007 of 13th November 2007 concerning serving judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters within the Member States ("Service of Documents"), I Międzynarodowa konferencja naukowa „Current issues of the development of law In the time of Czech presidency of EU", organizator Palacky University in Olomouc, ELSA Olomouc, Ołomuniec (Czechy), 13-15 maja 2009 r.;

9) Próba refleksji nad instytucją notarialnego poświadczenia dziedziczenia, VIII Międzynarodowa konferencja naukowa Legal System, Civil Society and the State (organizatorzy: Wydział Prawa Lwowskiego Uniwersytetu Państwowego im. I. Franki, Studenckie Stowarzyszenie Naukowe), Wydział Prawa Uniwersytetu Państwowego im. I. Franki, Lwów (Ukraina) 24-26 kwiecień 2009 r.;

10) Służebność przesyłu – uwagi na tle prawa materialnego i procesowego cywilnego, V Międzynarodowa naukowo-praktyczna konferencja młodych uczonych, Prawowe żyttja: suczasnij stan ta perspektiwi rozwitku, Życie prawne: stan współczesny a perspektywy rozwoju,

(organizatorzy: Wydział Prawa Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego im. Ł. Ukrainki, Naukowe Stowarzyszenie Doktorów i Młodych Uczonych), Wołyński Uniwersytet Narodowy im. Ł. Ukrainki, Łuck (Ukraina) 20-21 marzec 2009r.;

11) Doręczenia w międzynarodowym postępowaniu cywilnym przed sądem polskim, Konferencja Międzynarodowa Europeizacja prawa prywatnego (organizatorzy: Europejska Akademia Prawa w Trewirze, Polska Akademia Nauk, Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk), Warszawa 11-12 grudnia 2006 r.;

12) Głos w dyskusji, Konferencja Międzynarodowa, Legal system, civil society and the state (organizatorzy: Wydział Prawa Lwowskiego Uniwersytetu Państwowego im. I. Franki, Studenckie Stowarzyszenie Naukowe), Wydział Prawa Uniwersytetu Państwowego im. I. Franki, Lwów (Ukraina) 4-6 maja 2006 r.,

13) Głos w dyskusji, Konferencja Międzynarodowa Actual Problems of Human Rights, Legal System and State (organizatorzy: Wydział Prawa Lwowskiego Uniwersytetu Państwowego im. I. Franki, Studenckie Stowarzyszenie Naukowe), Wydział Prawa Uniwersytetu Państwowego im. I. Franki, Lwów (Ukraina) 5-7 maja 2005 r.

c) kryteria oceny w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy

1) uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych

1) Program studyjny ERASMUS (Wydział Prawa Zachodnioczeskiego Uniwersytetu Państwowego), Pilzno (Czechy) 23 września - 1 października 2010 r.;

2) Program studyjny ERASMUS (Wydział Prawa Wileńskiego Uniwersytetu Państwowego), Wilno (Litwa) 1-5 czerwca 2009 r.;

3) Program studyjny ERASMUS (Wydział Prawa Wileńskiego Uniwersytetu Państwowego), Wilno (Litwa) 15-22 czerwca 2008 r.

2) udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych takich konferencji (załącznik 8)

3) kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych środków krajowych i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych, z przedsiębiorcami:

Kierownik projektu badawczego w ramach Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 1. Oś priorytetowa: Badania i rozwój nowoczesnych technologii w ramach Działania 1.4: Wsparcie projektów celowych Konkurs 1.4/1/2012/POIG, temat Opracowanie innowacyjnego nawozu wytwarzanego z wykorzystaniem pofermentu, nr wniosku POIG.01.04.00-06-119/12, umowa dotacyjna nr POIG.01.04.00-06-119/12 podpisana dnia 9 listopada 2012 r., Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

4) udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism:

Od 2014 r. członek kolegium redakcyjnego czasopisma Studia Iuridica Lublinensia, Wydział Prawa i Administracji UMCS w Lublinie;

Od 2013 r. członek kolegium redakcyjnego kwartalnika Uniwersitetski Naukowi Zapiski, Chmielnicki Uniwersytet Uprawlinija ta Prawa, Nacionalna Akademia Dierżawnogo Uprawlinija pri Prezidentowi Ukrainy, Instytut Zakonodawstwa Wierchownoj Radi Ukrainy.

5) członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Od 2009 członek założyciel Towarzystwo Naukowe Procesualistów Cywilnych

6) osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki (załącznik nr 7)

7) opieka naukowa nad studentami i lekarzami w toku specjalizacji (załącznik nr 7)

8) staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich

2004 staż naukowy Wydział Prawa Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego w Mińsku.

9) udział w zespołach eksperckich i konkursowych

2014 członek komisji konkursowej Towarzystwa Naukowego Procesualistów Cywilnych na nagrodę „Polskiego Procesu Cywilnego" za najlepszą pracę magisterską z dziedziny postępowania cywilnego;

2014 członek Rady Naukowej Ośrodka Naukowo-Szkoleniowego przy Krajowej Radzie Komorniczej w Warszawie;

2013 ekspert ds. prawa gospodarczego i energetycznego, prawa materialnego i procesowego cywilnego, prawa porównawczego (UE, WNP), Business Centre Club w Warszawie;

2012 członek zespołu problemowego ds. postępowania cywilnego, Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości.

2010 ekspert i recenzent Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w Warszawie;

2007 niezależny ekspert w komisji międzyresortowej ds. wolności działalności gospodarczej przy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Lublin, 21 lipca 2015 r.

T. Demendecki